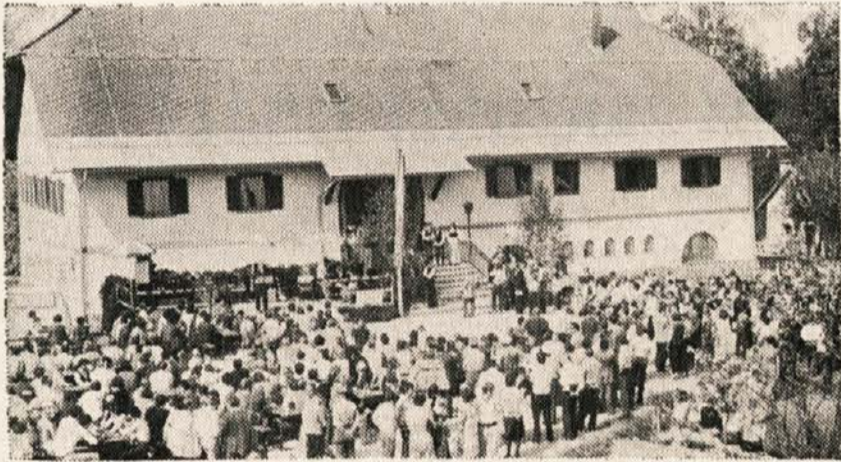

Kulturni praznik na Radišah:

Odprt je novi dom

ki ga hočemo napolniti s kulturnim življenjem
in ustvarjanjem

Zadnje nedeljo so bile sončne Radiše res sončne: sonce je sijalo na nebu in sončno je bilo predvsem tudi v srcih vseh številnih domačinov in drugih udeležencev od blizu in daleč, ki so se zbrali na svečani otvoritvi novega kulturnega in združnega doma. Kajli taki dogodki so v zgodovini koroških Slovencev zelo redko posejani, zato pomeni vsak tak dosežek resničen praznik vsega našega ljudstva. In to so Radišani tudi jasno izpovedali: Novi kulturni dom naj bo monumentalen spomenik naše iskrene in močne življenjske volje za obranitev naše samobitnosti, za svoboden obstoj in procvit naše slovenske besede in pesmi.

Po dopoldanskih cerkvenih obredih je popoldne sledila velika otvoritvena svečanost, na kateri se je zbralo več sto ljudi — poleg domačinov tudi udeleženci iz raznih krajev južne Koroške ter številni častni gostje. Med njimi so bili veleposlanik SFRJ na Dunaju Novak Pribeževič, generalni konzul SFRJ v Celovcu Milan Šamec s člani generalnega konzulata, deželni poslanec Josef Schantl kot osebni zastopnik deželnega glavarja Wagnerja, predsednik komisije za mednarodne odnose skupščine SR Slovenije Bojan Lubej, predstavnik SZDL Slovenije Jože Hartman, predsednik izvršnega sveta Kulturne skupnosti Slovenije Ivo Tavčar, predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Humer, višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik v zastopstvu kulturnega referenta deželne vlade Mittergradneggerja, župan žralske občine dvorni svetnik dipl. inž. Ernst Dobernigg s člani občinskega sveta, bivši deželni glavar Hans Sima, predstavnik občinskih skupščin in kulturnoprosvetnih organizacij iz Maribora, Radovljice, Kamnika in drugih krajev, predstavniki osrednjih narodnopolitičnih, kulturnih in gospodarskih organizacij koroških Slovencev in mnogi drugi.

Na visokem drogu pred domom je vzhajala avstrijska državna zastava, medtem ko je cvetoče sadno drevo kot naraven venec obkrožalo privedeni prostor. V prazničnem vzdušju se je odvijal pester spored, ki so ga izvajali radiški prosvetaši, za glasbeni del pa sta skrbela godba na pihala mariborskih železničarjev in zabavni ansambel Kreže. V globoko zajetem povezovalnem besedilu, ki ga je pripravil Marjan Srienec, je recitatorska skupina (Eva Hribernik, Melita Wrulich, Lambert Rogavnik, Franc Walter in Stanko Wrulich) predstavila zgodovino prosvetnega delovanja na Radišah od ustanovitve prosvetnega društva pred 75 leti preko dveh svetovnih vojn in dolgoletnega „gostovanja“ v farovškem hlevu do današnjega praznika — otvoritve novega kulturnega doma, v katerem bodo nadaljevali kulturno dediščino svojih prednikov. Spomnili so se tistih, ki so s svojim idealizmom in požrtvovalnim delom postavili temelje za ohranitev in krepitev slovenske kulture na Radišah: „Njihov gradbeni material ni bil les in beton, temveč slovenska pesem, slovenska beseda in neizmerna ljubezen do naroda.“ V prvi vojni so slovenski fantje krvaveli za gospodarje, ki pa so jim „plačevali“ z zatiranjem, zasramovanjem in prega-

njanjem. Vendar so se Radišani zavdali dejstva, da narod, ki kulturno ustvarja, ne bo umrl; vedno spet in tudi pod najhujšimi pogoji so zgrabili za delo ter vlivali mladini narodno zavest in ljubezen do slovenske besede. Ob prihodu nacizma je plodno kulturno delo znova zamrlo, slovenska beseda je bila obsojena na smrt — toda slovenska pesem se je ob spremeljavi partizanskih pušk oglasila iz gozdov, kjer so tudi Radišani doprinesli svoj delež v boju za svobodo.

In po razsulu fašizma so Radiše s prekaljenim poletom spet zaživele v bogati kulturnoprosvetni dejavnosti, ki je zdaj končno dobila možnost ustvarjanja v lastnem domu. Ta dom pa tudi sosedom naj ne bi bil kamen spotike, temveč kraj srečanja in medsebojnega spoštovanja. Saj so ga na stečaj odprli z globoko človečansko zavestjo, ki naj bo odprta svobodi, napredku in pravici. „Ta kulturni dom pa naj predvsem služi otrokom in naša najplemenitejša naloga bo v tem, da v tem duhu vzgajamo našo mladino in z njo bogatimo naš kulturni hram, saj je prav mladina poklicana k nadaljevanju dela, da bo tudi čez deset- in stoletja odmevala z Radiš slovenska pesem.“

Poleg recitatorske skupine so se predstavili predvsem tudi radiški pevci, ki so nastopili v moškem, ženskem in mešanem zboru ter pod vodstvom obeh pevovodij Šimena in Stankota Wrulicha izvajali venček pesmi od Jenkove „Molitve“ preko Gregorčičeve „Nazaj v planinski raj“ in parizanske „Počiva jezero v tihoti“ pa tja do zaključne izpovedi „Naj volja tak krepka kot naše gore“.

Udeleženci otvoritvene svečanosti sta spregovorila poslevoedeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug v Celovcu dr. Mirt Zwitter in tajnik Slovenskega prosvetnega društva „Radiše“ Tomaž Ogris (izvajanja obeh govornikov objavljamo na 2. strani — op. ured.). Radišanom pa so k izgradnji doma čestitali tudi številni predstavniki. Tako je deželni poslanec Josef Schantl posredoval pozdrave deželnega glavarja Wagnerja ter želel Radišanom mnogo uspehov pri bodočem delu v novem domu, ki naj bi bil le mejnik na poti k nadaljnjim uspehom. Z ozirom na dejstvo, da živita na Ko-

(Dalje na 8. strani)

Volitve v deželni zbor

bodo namesto spomladi 1980 že letos 7. oktobra

Kako velik je prepad med verbalnimi zagotovili, da je koroška politika manjšini naklonjena, ter dejanji te politike, se je pokazalo tudi na zadnjem zasedanju koroškega deželnega zbora minuli petek, kjer so razpravljali in sklepali o reformi volilnega reda. Z glasovi socialistične večine je bil sprejet zakon, ki razdeljuje Koroško na štiri volilne okraje (doslej je bila dežela en sam volilni okraj) ter uvaja dvojni krog razdeljevanja mandatov. Novi volilni okraji so razdeljeni takole: 1. volilni okraj obsega Celovec mesto in deželo; 2. volilni okraj obsega politične okraje St. Vid na Glini, Velikovec in Wolfsberg; 3. volilni okraj obsega Beljak mesto in deželo; 4. volilni okraj pa obsega politične okraje Šmohor, Spittal in Feldkirchen.

Opozicijski stranki sta novi ureditvi nasprotovali, vendar samo zaradi formalističnih pomislekov, nikakor pa ne zaradi omenjene razdelitve volilnih okrajev, s katero prav tako soglašata. Saj je ta ureditev nedvomno v korist vseh treh v deželnem zboru zastopanih strank, in to kar v dvojnem oziru: po eni strani so omenjene stranke zacementirale svoj položaj in se zavarovale pred nevarnostjo, da bi morale oblast deliti s kakšno nadaljnjo stranko ali volilno skupino; po drugi strani pa sedanja razdelitev volilnih okrajev pomeni dosledno nadaljevanje neslavne avstrijske tradicije, zlasti iz dobe stare monarhije, ko so podobne delitve šle na škodo Slovincem.

Ob novi volilni reformi torej res ni mogoče govoriti o kakšni naklonjenosti manjšini, marveč ta navidezno demokratični ukrep v resnici predstavlja nov napad na demokracijo in zlasti napad na slovensko narodno skupnost. Zato je tudi v tem ukrepu mogoče videti le nadaljnje vztrajanje na izraziti protimanjšinski politiki, ki jo je SPOVFP-jevska trojica začrtala v zloglasnem tri-strankarskem paktu, sprejetem leta 1976 na željo in zahtevo nemških nacionalistov.

Nova razdelitev volilnih okrajev bo veljala že pri letošnjih deželnozbornih volitvah, ki so bile po sklepu

Manjšina - most

če uživa vse svoje pravice

Kakor so pred nedavnim na zveznih forumih obravnavali odnose Jugoslavije s sosednjimi državami, tako so 18. maja isto temo obravnavali tudi na seji Komisije za mednarodne odnose pri slovenski skupščini. Seje, ki jo je vodil predsednik komisije Bojan Lubej, sta se udeležila tudi veleposlanik SFRJ v Avstriji Novak Pribeževič in generalni konzul v Celovcu Milan Šamec.

Posebno pozornost so na seji posvetili odnosom s sosedi Slovenije. Poudarili so pomen dobrososedske politike, odprte na vsestransko sodelovanje in odprtost meja ne glede na notranjo ureditev, saj taka politika ne prispeva le k odpravljanju materialnih razlik med obmejnimi prebivalstvom, temveč pospešuje tudi sožitje in razumevanje med ljudmi z obeh strani meje.

V tem okviru so na seji poudarili, da bodo posvetili položaju slovenskih manjšin trajno skrb, ki je ni mogoče izvzeti iz nobene obravnave odnosov s sosedi ali dogovorov z njimi. Urejanje položaja manjšin je treba razumeti kot dolgotrajen proces enakopravnega vključevanja manjšin kot subjekta v politično, gospodarsko in kulturno življenje držav, v katerih živijo. Pod pogojem, da uživajo vse pravice, so manjšine lahko mostovi sodelovanja in prijateljstva. Posebno pozornost pa bo Slovenija v prihodnje posvetila tudi informativni dejavnosti radia in televizije, ki doseže narodnostne manjšine.

Komisija je ugotovila, da se poleg še nerešenega vprašanja položaja manjšin prepočasno ureja tudi socialni položaj jugoslovanskih delavcev, ki so na začasnem delu v sosednjih državah.

Tovarno v Rebrci

je prevzela jugoslovansko-švicarska skupina

18. maja se je odločilo, da v vprašanju celulozne tovarne v Rebrci ne bo prišlo do zmage nemško-nacionalnih krogov, ki so se zaganjali proti udeležbi slovenskih podjetij. Do petka zadnjega tedna je obstajala še možnost, da se pri novem podjetju udeleži tudi koroška skupina podjetnikov, za katere sta delala FP in KHD toliko reklame. Ker ta skupina ni imela zadostne finančne zmogljivosti in tudi dežela ni bila pripravljena uresničiti podržavljenja, kakor so

nemško-nacionalne sile še v zadnjem momentu predlagale, so končno le vsi morali priznati, da ni druge rešitve, kot da tovarno celuloze prevzame jugoslovansko-švicarska skupina.

Podjetje bo delovalo sedaj pod imenom „Tovarna celuloze Obir“ (Zellstoffabrik Obir Ges. m. b. H.). Sedanji poslevoedeči delničar in zastopnik Donau-Finanz, ki je s 30 odstotki udeležena na podjetju, dipl. trg. Erhard F. Grossnigg je v pogovoru z našim sodelavcem zavrnil hujšakaško gonjo nacionalističnih krogov ter izrecno poudaril, da je srečen, da lahko sodeluje s slovenskim podjetjem.

Približno v dveh mesecih bo podjetje začelo spet delovati, vendar pa ne bo več prevzelo vseh delavcev; del tistih, ki so 58 in 59 let stari, bodo predčasno upokojeni. Dokončno bo zaposlenih 20 % manj kot prej. Predpogoj za začetek produkcije pa je nakup zadostne količine lesa, kar sedaj ni tako enostavno, ugotavlja novi vodja oddelka za nakup lesa inž. Peter Kuhar. Po hudi zimi sta namreč izpadla dva meseca redne sečnje lesa, kar je privedlo celotni celulozni in papirni industriji nekaj težav. To pa je bil tudi vzrok, da so nakupovalci lesa drugih koroških celuloznih tovarn iskali stike s tistimi posestniki in žagarji, ki so prej dovažali les v Rebrco, in z njimi sklenili 3- oz. 5-letne pogodbe.

V štirih fazah bodo sprejemali delavce, ki bodo deloma zaposleni pri celulozi, deloma pa pri gradnji poslopja za novo napravo za produkcijo celuloze. Gradnja nove naprave bo trajala več kot eno leto, stroške pa bo verjetno prevzela dežela, ki je zaenkrat obljubila 16 milijonov šilingov v obliki pospeševalnega kredita.

Slovenija papir, ki je pri novem podjetju udeležena s 70 % kapitala, stavi tudi novega direktorja podjetja, to je Stane Koselj, ki se je v ponedeljek na licu mesta seznanil s pogoji za obnovo podjetja.

Kulturni dom na Radišah naj bi bil hiša srečanja in zблиževanja

„Ni bil namen, da si tukaj postavimo mrtev spomenik iz betona in opeke — v tej hiši naj bo življenje. Ta hiša naj bo domača hiša za vse tiste, ki radi po domače govorijo, po domače pejejo, po domače mislijo in se tudi radi po domače iz srca povesele. Ta hiša naj bo hiša petlja in kulture, hiša srečanja vseh naših ljudi iz Zilje, Roža in Podjune. Gostoljubna bo tudi za tiste rojake, ki iščejo srečo v tujem jeziku in tuji kulturi; ponos naj bo in opora samozavesti vseh tistih, ki so bili skozi stoletja tlačeni in zaničevani. Ta hiša pa naj bo tudi kraj, kjer se bosta spoznavala in zблиževala soseda v tej deželi, da bo med njima zaživelo medsebojno spoštovanje in resnična enakopravnost.“

Tako je poudaril v svojem govoru pri otvarjanju kulturnega doma na Radišah tajnik domačega prosvetnega društva Tomaž Ogris, ki je izrazil veselje ob doseženem uspehu. Veseli smo, je dejal, ker sami komaj moremo dojeti, koliko so se

hvalo za podporo republiko Avstriji, malični Sloveniji, številnim ustanovam, firmam in podjetjem ter posameznikom. Pri tem pa je menil, da lahko s mirno vestjo ugotovimo, da je bila podpora zlasti s strani javne roke doslej še zelo skromna

Razstava slik in knjig — prva prireditelj v novem kulturnem domu na Radišah

spremenili pogoji za naše kulturno-prosvetno delovanje. Vse predobro nam je namreč še v spominu, v kakšni revščini in bedi so morali delovati naši društveniki od začetkov organiziranega kulturnega in izobraževalnega dela pred petinsedemdesetimi leti do današnjega dne. „Na ta naš dom pa smo tudi ponosni. Ta dom Radišanom ni bil podarjen; zgradili smo si ga sami,“ je dejal tov. Ogris ter izrekel za-

in da zato pričakujejo nadaljnjo pomoč.

Dom so si zgradili sami, je dejal govornik. Na pobudo treh mož — Janka Woschitza, Šimena Wrulicha in dr. Mirta Zwitterja — so z veliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo zgrabili za delo možje in fantje, dekleta in žene. Niso vprašali za plačilom, kajti zavedali so se, da gradijo svoj dom. „Dobro pa se tudi zavedamo, da se ob tem velikem uspehu ne smemo predati samodopadenju ali brezdelnemu zadovoljstvu. Tu stoji mogočen in trden dokaz, da radiški in koroški Slovenci verujemo v svojo bodočnost in se nočemo vdati v usodo, ki bi nas narodnostno nemara hotela uničiti. Nočemo zapirati oči pred stvarnostjo, nočemo se uspuvati; pa tudi nočemo tarnati in tožiti nad resničnimi ali namišljenimi krivicami. Delati moramo; trdo in vztrajno delo bo privedlo končno do uspeha in ne velike besede ali bučna gesla.“

Novi kulturni in združni dom na

Radišah potrjuje, da požrtvovalno delo tudi pri sosedi ne vzbuja nezaupanja in sovraštva, temveč le njegovo tiho občudovanje in spoštovanje, je dejal tajnik SPD Radiše in v tej zvezi tudi v nemškem jeziku pozval, naj bi novi dom postal kraj spoznavanja in zблиževanja sosedov v deželi, da bi končno zavladala resnična enakopravnost. „Strpnost sama je v svobodni deželi in med svobodnimi ljudmi premalo,“ je poudaril govornik. „Zato ob tej pridobitvi na Radišah ne bi želeli, da bi nam kdo dejal: Tukaj v tej hiši lahko razvijate vaš jezik in vašo kulturo, zunaj v javnosti pa se morate prilagoditi. Naš jezik hočemo govoriti na vseh področjih javnega življenja. Pomagajte nam ta jezik in to kulturo, ki pomenita obogatitev za našo deželo, ohraniti tudi v bodoče in za bodočnost, da bo domovina ostala to, kar je bila od nekdaj.“

Čeprav ta prireditelj ni demonstracija glasnih besed in donečih gesel, pa je le treba poudariti močno voljo in odločnost Slovencev v deželi, da očuvajo in gojijo naprej svoj jezik in svojo kulturo, je dejal tov. Ogris, ki pa je hkrati poudaril, da bo to stremiljenje uresničeno šele tedaj, ko tudi večina v deželi v manjšini ne bo videla konkurenta ali nasprotnika, temveč partnerja. V tem smislu je tudi izrekel prošnjo: Pomagajte nam, da bodo vsi deželani spoznali, da so tudi Slovenci v deželi miroljubni in zmožni ljudje, ki nočejo ničesar drugega kot pa ohraniti svoj jezik in svojo kulturo. Novi kulturni dom jim bo pri tem v pomoč.

Predsednik radiško Posojilnice Hanzija Woschitz in predsednik SPD „Radiše“ Šimen Wrulich sta simbolično odprla novi skupni dom

Mitja Ribičič šestdesetletnik

Zadnjo soboto je obhajal šestdesetletnico predsednik Republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič, ki je bil ob tej priložnosti deležen številnih čestitk in počastitev.

Mitja Ribičič se je rodil v Trstu, od koder se je njegova družina ob prihodu fašizma izselila v Jugoslavijo. Že od mladih dni se je udeleževal v naprednih organizacijah, zato je bil tudi od vsega začetka udeležen v narodnem odporu proti fašističnim okupatorjem. Najprej je deloval v ilegalnih tehnikah, leta 1942 je odšel v partizane na Štajersko, od koder pa ga je pot kmalu privedla na Koroško: Bil je udeležen že pri prvem spopadu na Robežu, „ko je s prvimi slovenskimi partizani prišlo med koroške Slovence oznanilo svobodnih časov“; in tudi pozneje je bil po svojem položaju najtesneje povezan s protifašističnim bojem na Koroškem vse do njene osvoboditve leta 1945.

Pa tudi kot družbenopolitičnemu delavcu mu je usoda narodnih manjšin in zlasti zamejskih Slovencev srčna zadeva. Na vseh svojih visokih in najvišjih položajih — naj je bil član slovenske vlade ali predsednik manjšinske komisije, predsednik jugoslovanske vlade in podpredsednik predsedstva SFRJ ali sedaj predsednik SZDL Slovenije, povsod je njegova skrb še posebej veljala tudi manjšinski problematiki, katere reševanju bodisi doma ali v zamejstvu z globoko prizadetostjo posveča svoje znanje, svoj pliv in svoje delo — vse v duhu resničnega človečanstva.

V sredo so se pri tovarišu Ribičiču zglasili predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, da mu čestitajo in izročijo darilo. Čestitkam ob njegovem življenjskem jubileju se iskreno pridružuje tudi sodelavci in bralci Slovenskega vestnika!

Kažipot v resnično skupnost

Ob odpiranju „skupnega doma gospodarske samopomoči in kulture“ na Radišah je kratko spregovoril tudi naslednji podpredsednik Zveze slovenskih združenj v Celovcu dr. Mirt Zwitter, ki je Radišanom stal ob strani s svojimi pobudami, izkušnjami in preskrbo potrebnih sredstev.

Njegova prva beseda je veljala zahvali, ki jo je najprej izrekel domačemu župniku Ludviku Janku za vsa leta zasilnega zatočišča v župnijskem hlevu za naše kulturno ustvarjanje v besedi, pesmi in igri — kajti prav iz teh korenin je pognala želja po lastnem domu, katerega uresničenje je potem omogočil s prodajo gospodarskega posloplja.

„Za to, da je želja resnično dom postala, pa se imamo zahvaliti edinstveni zavesti, pripravljenosti za doprinos in skupnemu navdušenju večine pravih mož, žena in mladine na Radišah,“ je naglasil dr. Mirt Zwitter. „Vsem njim velja naša skupna zahvala, ki jo simbolično omejujem imensko na štiri stebre tega doma:

- na Hanzija Woschitza, pd. Rokovnika iz Zgornjega Rufa, ki je kot predsednik Posojilnice bil duša, srce in desna roka nakupa in prezidave tega doma;
- na Šimena Wrulicha, predsednika Slovenskega združnega društva „Radiše“, ki je imel na srcu, da bi bili zadostno upoštevani vsi interesi skupnega doma, na skrbi pa tisoče podrobnih ureditev dnevnih potreb in sprememb prezidave;

Slovenski sindikalisti na obisku na Koroškem

Zadnji teden je delegacija Zveze sindikatov Slovenije pod vodstvom podpredsednika Mirana Potrča obiskala predsedstvo koroških sindikatov. Delegacija se je pogovarjala s predsedstvom koroških sindikatov o vprašanih gospodarskega razvoja in o oskrbi z energijo, pa tudi o medsebojnem obveščanju in sodelovanju na gospodarskem področju.

Ob priložnosti bivanja na Koroškem je delegacija Zveze sindikatov Slovenije v spremstvu generalnega konzula SFRJ v Celovcu Milana Samca in konzula Zarola Sandorja obiskala tudi sedež Zveze slovenskih organizacij, kjer jih je predsednik dr. Franci Zwitter seznanil s trenutnim položajem koroških Slovencev, slovenski sindikalisti pa so obvestili ZSO o svojem delovanju. Pogovarjali so se tudi o gospodarskem sodelovanju med Koroško in Slovenijo ter se dogovorili za nadaljnje stike.

Ni zaupanja v SALT-2

Začetek maja so se zastopniki Združenih držav Amerike in Sovjetske zveze zmenili, da bodo v kratkem podpisali novo pogodbo o razvoju strateške oborožitve. Sporazum bosta sredi junija podpisala Carter in Brežnjev na Dunaju. Nato ga bosta morala še odobriti oba parlamenta.

Svetovna javnost je napoved podpisa nove pogodbe sprejela bolj hladno, prvič, ker se že mnogokrat takšne napovedi niso izpolnile, drugič pa tudi zaradi tega, ker se je že večkrat izkazalo, da ne moremo imeti zaupanja v efektivnost takšnih pogodb. Kljub temu pa je treba z vso pozornostjo zasledovati dogajanje okoli podpisa pogodbe, posebno pa še vsebino pogodbe same, zlasti, ker je čutili zapostavljanje malih držav pri urejanju strateških problemov sveta.

Zlasti, ker lahko opazimo v svetovnem razvoju naraščanje konfliktov in slabitev procesa popuščanja napetosti, bo treba oceniti, koliko ta pogodba o omejitvi jedrskega oboroževanja sploh prispeva k vzdrževanju miru. Za to oceno si je treba ogledati tudi prvo pogodbo — SALT-1, ki je nastala leta 1972 in jo je omogočilo dejstvo, da je tehnologija opazovalnih oz. vohunskih satelitov toliko napredovala, da je z njimi bilo mogoče nadzorovati in preverjati število raketnih izstrelišč. SALT-1 je sicer omejil, toda ni zmanjšal števila strateških raketnih nosilcev. Še več, dovoljeval je celo povečanje števila medcelinskih raket in strateških

bombnikov. Kar pa je še bolj važno — pogodba se ni dotaknila dejstva, da je število strateških raket in bombnikov že tako veliko, da je bilo zagotovljeno „obojestransko uničenje“. Lahto torej ugotovimo, da prva pogodba ni učinkovito omejila jedrskega oboroževanja, ampak, da se je kljub pogodbi uničevalna moč na obeh straneh stopnjevala.

Sedanja druga pogodba obsega sledeče orožje: medcelinske rakete, strateške podmorniške rakete in bombnike brez in z manevrirnimi raketami. Celotno število vseh raket omejuje z 2250. Vendar pa so v tem okviru močno razširili število raket z več bojnimi konicami, kar vsebuje možnost, da ZDA število teh raket skoraj še podvoji, SZ pa skoraj potroji. Ne omejuje pa števila taktičnih jedrskih orožij, ki je namenjeno za manjše razdalje in je nakopičeno v Evropi. Zato lahko ugotovimo, da tudi SALT-2 ne onemogoča tekme v strateškem oboroževanju med super-silama, ki sta najbolj odgovorni za razoroževanje, saj posedujeta največ takšnega orožja in sta zato tudi največja trgovca s tem blagom.

V preteklosti so sporazumi o nadzorstvu nad orožjem prepovedovali samo tiste programe orožij, ki tehnološko niso bili tako pomembni, tehnološko odvečni ali pa „zunaj trenutnih potreb“. Vrh tega pa so še vsebovali „luknje“, ki so obema podpisnikoma omogočale nadaljnje razvijanje smrtonosne tehnologije. (Sporazum o prepovedi jedrskih poskusov je npr. dovoljeval podzemne poskuse).

Vendar SALT ne moremo jemati ločeno od številnih drugih prizadevanj v svetu za resnično zavrnitev oboroževalne tekme. Posebno dežele v razvoju in nevrščene države so se v zadnjem času oglasile k temu vprašanju in v Združenih narodih in na drugih mednarodnih forumih izrazile svoje mnenje, da je razorožitev zadeva vseh dežel in da se velesile ne smejo vesti, kakor da ne bi bilo drugih manjših držav na svetu. Zato se veliko dežel v Aziji prizadeva, da bi Indijski ocean postal področje, kjer super-sile ne bi mogle uresničevati svojih ambicij; v Afriki in Latinski Ameriki se borijo za brezatom-ske cone, sredozemske države pa se borijo za to, da bi bilo Sredozemlje morje miru in ne jabolko spora.

Ugotovimo pa tudi lahko, da so predlogi nevrščeni, pa tudi nekaterih manjših, ki so blokovski vezani, bolj efektivni kot predlogi velesil. V zadnjih dneh npr. zaseda komisija za razoroževanje pri združenih narodih, kjer je v imenu nevrščeni držav Sri Lanka predložila dokument o „vseobsežni razorožitvi“ in kratko prej Romunija, ki kot prvi korak razoroževanja predlaga, da se naj države obvežejo, da ne bodo pošiljale na tuja ozemlja novih vojaških kontingentov in ne odpirali novih oporišč. Preko postopne omejitve tujih čet pa naj bi dosegli popoln umik tujih čet.

● na Rudija Lampichlerja in Lojza Sekleja, ki sta kot glavna poklicna delavca vso dobo gradnje zglede prekašala svoje dolžnosti in s trdim delom uresničevala besede pesnika: ... kar zmora, to mož je storiť dolžan!

Po njih naj bo izrečena iskrena zahvala vsem prostovoljnim udeležencem, vsem delavcem raznih strok in vsem mojstrom podjetij, ki so vzorno sodelovali pri gradnji.“

Druga beseda dr. Zwitterja je veljala skupnosti: „Scmo iz nje lahko pračakujemo sadove, ki bodo čpota našemu bodočemu obstoju! Kajli ni bodočnosti za kulturni dom, če naš človek ne bo imel gospodarske osnove, da lahko živi in ustvarja. Prav tako pa ne koristijo našemu obstoju zgolj zadruga in podjetja, če vzporedno ni tudi izgradnje človeka, da bo njihove sadove presnavljal v utrjevanje in plemenitenje naše narodne, kulturne in človečanske biti. Skupni dom na Radišah je zrastel iz te zavesti, zato naj bo kažipot v resnično skupnost — ne v besedah, marveč v odgovorni dejavnosti.“

Ob koncu je izrazil še skupno veselje in ponos nad uresničevanjem tega potrebnega in lepega dolgega na Radišah, da skupna volja in korajža, povezani s preudarno ocenitvijo v danih pogojih možnega, vedno vodijo k uspehu. Zato naj trdno stoji v bodoča stoletja skupni dom na Radišah!

Jezik - pomembno področje človekovih pravic in svoboščin

V Portorožu je — kot smo v našem listu že poročali — v ponedeljek 14. ter v torek 15. maja potekalo posvetovanje „Slovenščina v javnosti“, ki sta ga pripravila RK SZDL in Slavistično društvo Slovenije. Posveta se je udeležilo okoli 250 oseb. Poleg delegatov iz vse Slovenije so prišli na posvet tudi predstavniki iz zamejstva ter gostje iz jugoslovanskih republik in pokrajin. Posvet je potekal v plenumu. Navzoče je pozdravil predsednik RK SZDL Mitja Ribičič. Poudaril je, da se SZDL zavzema in organizirano trudi, da bi socialistična skupnost temeljiteje razreševala številne probleme slovenščine v javnosti.

Pri tem je tovariš Ribičič opozoril tudi na nevarnosti, ki od zunaj grozijo narodni suverenosti in s tem tudi priborjeni pravici do svobode jezika in govora. „Živimo v svetu rasne in narodnostne diskriminacije, celo zanikanja obstojnosti makedonskega naroda, našim manjšinam v zamejstvu z raznimi ukrepi omejujejo prostor za svoboden razvoj jezikovne kulture, obstoječe teze o naravnih asimilaciji, maloumevna teza o socialističnih nacijah ter cel register teorij, ki vse opravičujejo narodnostno in gospodarsko neenakopravnost med narodi in ljudmi.“ Zaradi vseh teh reakcionarnih težav in politike v Evropi je bila Jugoslavija pobornik v helsinki listini zapisanih načel o jeziku narodov in manjšin kot pomembnem področju človekovih pravic in svoboščin, je naglasil tov. Ribičič in menil, da se Jugoslavija bori proti

temu, da bi se narodnostne, socialne, jezikovne in verske razlike tudi vnaprej izkoriščale za hegemonijo velikih nasproti malim.

Kot glavna referenta sta spregovorila podpredsednik RK SZDL Beno Zupančič in predsednica Slavističnega društva Slovenije dr. Breda Pogorelec. Zupančič je poudaril, da so zanimanje družbe za jezikovna vprašanja povzročili ravno „vsestranski napredek — z razvito slovensko državnostjo vred — in vprašanja, ki nam jih je ta napredek postavil na dnevni red“. Menil je, da morajo reševati ta vprašanja vsi skupaj, torej ne le slavisti ter kulturni delavci sami. Predlagal je, „da se naj posvetovanje spremeni v stalno dejavnost v obliki sekcije pri Republiški konferenci Socialistične zveze“ in da se naj ustanovijo „jezikovni odbori vsepovsod, kjer se zanje pokažeta potreba in možnost za sodelovanje“. Predsednica Slavističnega društva Slovenije dr. Breda Pogorelec pa je sprva poudarila, da je s tem posvetom „bila prvič v slovenski zgodovini ustvarjena priložnost, da v tako širokem okviru spregovorimo o pomenu osvobodilnega boja in osvoboditve za jezikovno življenje večine Slovencev in da razpravljamo o odnosu do jezika in njegovih vlogi v novih sodobnih razmerah“.

Po razpravi Pogorelečeve je bila

odprta diskusija. V dveh dneh je sodelovalo pri razpravi okoli 40 diskutantov. Ocenjevali so stanje slovenskega jezika na različnih področjih javnega življenja in naštevati konkretne predloge za zboljšanje in rast jezikovne kulture.

S Koroške so bili na posvetu navzoči Teodor Domej, dr. Avguštin Malle, mag. Marija Wieser ter doc. dr. Pavle Zablantnik. Teodor Domej in dr. Avguštin Malle sta med drugim poudarila, da je na Koroškem treba videti v prvi vrsti potrebo po ohranjanju slovenščine in imeti šele v drugi vrsti pred očmi kvaliteto jezika. Medtem ko je Domej na kratko orisal trenutni narodno-politični položaj slovenske manjšine na Koroškem, je dr. Malle spregovoril predvsem o stanju slovenščine na področju šolstva in vzgoje ter med drugim menil, da na Koroškem pogrešamo prevode slovenske znanstvene literature v nemščino, in sicer predvsem s področja nacionalnih ved.

Ob koncu so udeleženci posvetovanja sprejeli dogovor. Sestavljajo ga razni sklepi in predlogi, ki naj bi jih začeli uresničevati povsod na Slovenskem, zato, da bi spodbudili rast jezikovne kulture v pisavi in govoru. V glavnem dogovor vsebuje želje, da bi se posvetovanje spremenilo v stalno jezikovno sekcijo RK SZDL. Po večjih delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih naj bi zaživeli posebni jezikovni odbori, ki bi ob pomoči slavistov na svojem območju bili kos aktualnim vprašanjem. Več pozornosti, nad katero ni imela nadzor omenjena sekcija, pa naj bi razli jezikovne kulture posvečali tudi v šolah in drugih ustanovah.

Slavistično srečanje univerz v Celovcu in Ljubljani

Prihodnji teden — v četrtek 31. maja in v petek v 1. junija — bo na celovski univerzi slavistično srečanje univerz v Celovcu in Ljubljani. Skupna prireditelj slavističnih inštitutov obeh univerz je namenjena poglobljanju obstoječih znanstvenih stikov ter bi naj utrlj potredni izmenjavi mnenj. Prvi del srečanja bo posvečen življenju in delu slovenskega pesnika Simona Jenka ob 110-letnici njegove smrti, drugi del pa obsega prikaze tekočih znanstvenih projektov.

Prvi del srečanja, ki se začne v četrtek ob 9. uri dopoldne, obsega naslednja predavanja: Jenkovo mesto v razvoju slovenske poezije (Boris Paternu), Verzni in kitični vzorci v Jenkovih „Pesmih“ (1865) v luči poprejšnjega razvoja slovenskega pesništva (Jože Koruza), Jenkove rime (Jože Toporišič), Struktura rime in tematska razvrstitev pri Jenku (Klaus Detlef Olof), Jenkov sonet „Še črne zemlje prsi so ledene...“ (Andreas Leitner), Jenko-Heine (France Bernik), Jenko in sodobno hrvaško in srbsko pesništvo (Janez Rotar), Jenko-Lermontov-Gogolj in problem pozne romantike (Aleksander Skaža).

Za drugi del srečanja v petek pa je spored predavanj naslednji: Pogledi na Jenka od Moderne do 1940 (Franc Zadravec), Jenko novelist (Matjaž Kmecl), Jenko v luči teorije historičnih slogov (Breda Pogorelec), Koroška tematika v dramatičnem ustvarjanju Jaka Špicarja (Reginald Vospernik), Jenkova raba naglasnih dvojnic (Franc Jakopin), K raziskovanju koroških slovenskih dialektov (Gerhard Neweklow-sky), K izražanju modalnosti v ruščini in slovenščini (Nikolaj Salnikow), K pripovedni perspektivi v sodobnih sovjetskih tekstih (Rudolf Neuhäuser).

Nova plošča koroških ljudskih pesmi

V zbirki „Slovenska zborovska pesem“ je v Ljubljani izšla nova plošča koroških ljudskih pesmi pod naslovom „Koroška rodna pesem“. Pesmi, ki jih najdemo na tej plošči, so posneli leti 1977 za slovensko televizijo. Predvajali so jih v okviru oddaje „Od vsakega jutra raste nov dan“, ki je posvečena slovenski ljudski pesmi. V okviru te oddaje so sodelovali med drugimi tudi pevski zbori iz Pliberka, Železne Kaple, Sentvida, Skocijana, Štebna pri Globasnici, Radiš, Sel, Bilčova in Sentjakoba z ljudskimi pesmimi v priredbah raznih skladateljev, kot so Kramolc, Kernjak, Pregelj in drugi. Na plošči pa najdemo izbor teh pesmi.

Plošča, ki jo bomo v doglednem času tudi pri nas lahko kupovali po ugodni ceni, je nov dokaz za to, da se koroška ljudska pesem uveljavlja tudi na gramofonskem trgu. Plošča pa ne bo samo kulturni dogodek za koroške Slovence same, temveč nam bo nudila tudi možnost, da ostali avstrijski javnosti predstavimo pesmi iz naših vasi, seveda pa tudi drugim turistom, ki se v vedno večji meri zanimajo za kulturo koroških Slovencev.

Izid plošče je podprla Kulturna skupnost Slovenije, izdali in založili pa sta jo Produkcija kaset in plošč RTV Ljubljana in Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

Veliki prijatelj koroških Slovencev in priljubljeni pevovodja Radovan Gobeč je na ovitku plošče (naslovno stran krasi barvna slika z Zeneškim jezerom v Podjuni) predstavil koroško pesem takole:

„Ljudstvo Slovenske Koroške je že od nekdaj rado prepevalo. Lepota dežele z nešteto jezeri, zelenje dolin in gozdov, stari običaji, pestro kmečko in pastirsko življenje ter cela vrsta ljudskih pesnikov in vižarjev so vplivali na nastanek čudovitih ljudskih pesmi. Mehko tekoče melodije in skromne, vendar pa občutene harmonije so osnova nežnim, toplim in prisrčnim skladbam, iz katerih veje najčistejši vonj po koroški zemlji in prisrčnosti njenih ljudi.“

Koroška dežela, ljudje in pesem — to je eno, to je nedeljiva celota. S to pesmijo so Korošci nekoč postavljali svoje vojvode, z njo so se borili proti turškim vpadom in nato dolga stoletja

mirno delali in živeli, se ljubili, rajevali in umirali, nemolemi na svoji lastni domači zemlji.

Toda nasilnik s severa je načrtoval drugače. Začel je z gospodarskim in političnim pritiskom in nadaljeval z raznarodovalnim in iztrebljevalnim načrtom, ki naj bi izbrisal slovenski življenjski tečaj s tega koščka zemlje.

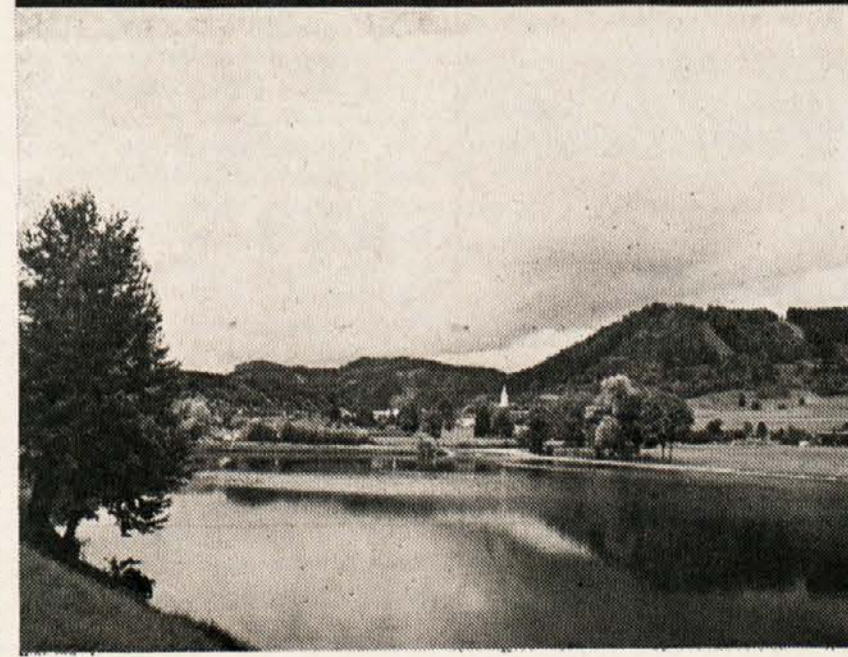
Tedaj pa je ta, tako nežna in mehka koroška pesem postala ostro orožje, ki je združilo okoli sebe vse zasramovane, izseljene, trpinčene, uničene in brezpravne v mogočen tabor, ki je toliko močnejši, kolikor bolj se vanj zaletavajo zaostale temne sence propadlih fašističnih elementov.

Koroška pesem pomeni danes Ko-

roščem obrambno sredstvo, ki bode in seka; je orožje, ki napada in se brani in je zato tako močno, ker vre naravnost iz srca — iz prizadetega in ranjenega srca — prav posebno pa še, ker se s tem orožjem bori čedalje več slovenske mladine.

Pričujoča plošča nima namena prikazati vrhunske gramofonske tehnike, saj so njeni posnetki napravljeni po gostilnah, v majhnih sobah, na prostem, ob delu in po delu. Pač pa je njena vrednost v izredni vsebinski doživljenjski in izvajalski prisrčnosti, ki jim je podlaga neizmerna ljubezen do rodne grude in pesmi in pa zavest, da sta rodna beseda in pesem najmočnejši meč in ščit za njihov življenjski in narodnostni obstanek.“

SLOVENSKA ZBOROVSKA KOROŠKA PESEM-2 RODNA PESEM

AULA SLOVENICA

CELOVEC,
PAULITSCHGASSE 5—7

Vljudno vas vabimo
na otvoritev razstave

PORTRETI
KULTURNIH DELAVCEV

akademika prof.
Božidarja Jakca

ob 80-letnici umetnika

v sredo 30. maja 1979
ob 19. uri.

Razstava ob odprta do
22. junija 1979
od ponedeljka do petka
od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Kulturno poletje v ljubljanskih Križankah

Po dolgoletni tradiciji z mladinskim kulturnim tednom, letos že enajstim po vrsti, se je v ljubljanskih Križankah začelo letošnje 27. kulturno poletje, katerega pestri spored obsega najrazličnejše kulturno-umetniške prireditve vse tja do konca avgusta.

Že spored letošnjega 11. mladinskega tedna, ki bo zaključen danes, je bil izredno bogat ter je segal od nastopov poklicnih slovenskih orkestrrov preko številnih gledaliških predstav do galerij in muzejev, ki so vsi dali svoj delež v okviru prireditev, namenjenih mladini.

Drugi del kulturnega poletja bo 27. mednarodni poletni festival, ki se bo začel 20. junija. Poleg raznih razstav se bo v tem okviru zvrstila dolga vrsta znanih domačih in tujih ansamblov in solistov. Med njimi napovedujejo liverpoolsko in leningrasko filharmonijo, Simfonični orkester RTV Ljubljana, Slovenski komorni orkester, Litvijski komorni ansambel, Škotski baročni ansambel, ljubljanski baročni kvartet, skopsko harfistko Tatjano Šopovo, klavirski duo Man-

del iz ZDA, zahodnonemškega pianista Dirka Joeres, italijanskega kitarista Vincenza Saldarellija, poljskega pianista Piotra Palecznyja, slovenskega violinista Roka Klopčiča, slovenskega tenorista Antona Dermoto z Dunaja, Slovenski oktet, Akademski pevski zbor Tone Tomšič, Pihalni orkester milice iz Ljubljane in mnoge druge. Le-tem se bodo pridružile številne dramske, operne, baletne in pantomimične predstave, ki jih bodo pravi tako izvajali priznani domači in tuji umetniki. Med folklornimi ansambli pa bodo letos nastopili Taneč iz Skopja, Lado iz Zagreba in Šota iz Prištine, KUD Bratstvo-jedinstvo iz Subotice in trinidadski balet, medtem ko bo zamejstvo tokrat zastopala folklorna skupina gradiščanskih Hrvatov Kolo slavuj.

Hkrati s poletnim festivalom pa se bo 20. junija začel tudi 8. jugoslovanski baletni bienale, pri katerem bodo sodelovali skoraj vsi jugoslovanski baletni ansambli. Baletni bienale bodo dopolnjevale okrogle mize o posameznih predstavah in o baletni problematiki ter baletni filmi iz raznih držav.

● PRVA STRAN

- LUKA KRAMOLC (Fr. L. Lisičjak) PESEM OD ROJSTVA Mešani zbor „Podjuna“ iz Pliberka, dirigent Oto Wutte
- LUKA KRAMOLC (koroška ljudska) JAZ SEM EN FRIS'N JAGER Moški zbor „Edinost“ iz Pliberka, dirigent Foltej Hartman
- LUKA KRAMOLC (koroška ljudska) OJ TE MLINAR Mešani zbor „Zarja“ iz Železne Kaple, dirigent Joško Wrulich
- PAVEL KERNJAK (koroška ljudska) BURNO JES HAUŽIJAM Moški zbor iz Radiš, dirigent Simej Wrulich
- LUKA KRAMOLC (Fr. L. Lisičjak) PESEM O VIGREDI Mešani zbor „Danica“ iz Sentvida, dirigent Hanzi Kežar
- (Ljudska iz Sel) KO JES PUOB'Č NA PUANINCO GREM Moški zbor „Planina“ iz Sel, dirigent Mira Oraže

● DRUGA STRAN

- FRANCE CIGAN (koroška ljudska) JAZ SEM KRANIČEV JURIJ Moški zbor „Trta“ iz Zitare vasi, dirigent Jozef Starc
- SILVESTER MIHELIC (N. Olip, F. Cerlov) TIHO SKRITA MED GORAMI Mešani zbor „Planina“ iz Sel, dirigent Franci Čertov
- CIRIL PREGELJ SEM POD VOKENCEM STAU Moški zbor „Edinost“ iz Štebna pri Globasnici, dirigent Janez Petjak
- HANZI KEŽAR (koroška ljudska) NMAU CEZ IZARO Mešani oktet „Danica“ iz Sentvida v Podjuni
- EGI GAŠPERŠIČ (Ljudska) PO GORAH JE IVJE Moški zbor „Zarja“ iz Železne Kaple, dirigent Joško Wrulich
- PAVEL KERNJAK (koroška ljudska) OJ TI NORČAVA GVAVA Mešani zbor „Bilka“ iz Bilčovsa, dirigent Foltej Kapus
- CIRIL PREGELJ MAM DRO FLETNO NAVAJANO Moški zbor „Vinka Poljanec“ iz Skocijana, dirigent Hanzi Kežar

SLOVENJI PLAJBERK

Občni zbor SPD „Vrtača“

Koncem aprila smo imeli v Slovenjem Plajberku redni občni zbor SPD „Vrtača“, ki je pokazal, da je ponovna poživitev oziroma obnove društva leta 1976 le rodila sadove.

Mnogo požrtvovalnega dela je bilo potrebno, da smo lahko na novo formirali društvo in ga tudi aktualizirali med ljudmi. Na novo smo morali postaviti tudi temelje, na katere bomo v bodoče lahko bolj marljivo gradili. Prisiljeni smo, da bolj aktivno gojimo našo domačo kulturo v Slovenjem Plajberku in Podnu, ker s tem gojimo tudi naš domači jezik in našo domačnost. Potreba po aktivni kulturni dejavnosti v našem kraju je danes večja, kot kdaj koli poprej. Slovenji Plajberk sta v zadnjih letih poplavila gradnja vikendov, ki so zelo spremenili Poden ne samo geografsko, ampak tudi kar se tiče narodne zavesti, in domačnosti in to ne v prid domačim ljudem. Iz tega in podobnih vzrokov smo prisiljeni, da sami z lastnim kulturnim delom nadaljujemo skromno avtohtono kulturo v Slovenjem Plajberku.

Iz poročila, ki ga je podal predsednik Feliks Wieser o delu v zadnjih dveh letih je razvidno, da je seme, ki smo ga zasejali na zadnjem občnem zboru padlo na plodovita tla. Zelo razveseljivo je dejstvo, da si je v teh dveh letih SPD „Vrtača“ lahko zabeležilo v svoj terminski koledar okoli 7 uspešnih prireditev, ki so našle tudi dober odmev pri ljudstvu. To je dalo društvu samozavesti predvsem pa vtis, da je tudi ljudstvo pripravljeno sodelovati, če že ne aktivno vsaj pasivno. Se bolj razveseljivo pa je dejstvo, da so predvsem mladi ljudje poprijeli za delo. Tako imamo danes v Slovenjem Plajberku pevski kvartet in duet, ki so znani po vsem dvojezičnem ozemlju.

Po poročilu o delu v preteklih dveh letih je sledil pregled finančnega stanja. Tretja točka dnevnega reda je bi-

la diskusija in predstavitev programa za prihodnje leto. Kolikor lahko sklepamo iz diskusije so bili člani z delom starega odbora v celoti zadovoljni. Soglasno je bil sprejet predlog, da nadaljujemo s programom, ki je bil zasnovan na ustanovnem občnem zboru — s poživitvijo kulturnega dela v Slovenjem Plajberku. Mnogo se je predlagalo, da bi morali domači ljudje, sploh pa mladina, bolj aktivno delati. Lastno delo bi bilo pravo in hvalevredno in velik doprinos k domači in s tem tudi k slovenski kulturi. V diskusiji so se načeli še številni drugi problemi. Veliko vprašanje je ostalo, ali se bo SPD Vrtača vključila tudi v boroveljski Kulturring, v katerem so vključene skoraj vse kulturne organizacije boroveljske občine. Kakšne prednosti in kakšne možnosti bi imelo SPD „Vrtača“ v okviru te organizacije, se še ne da ugotoviti, ker se je Kulturring šele pred nedavnim formiral. Tesnejše sodelovanje SPD „Vrtače“ z

boroveljskim prosvetnim društvom je predlagal predsednik boroveljskega društva Andrej Wieser z argumentacijo, da bi to pomenilo okrepitev obeh društev in da se mora kulturno delo v Borovljah okrepiti z mladimi močmi. V zvezi s tem je padel tudi predlog, da bi se morali navezati prijateljski stiki z občino Tržič. Nadaljnje probleme še predstavljajo preureditev in oprema dvorane, da bo bolj ustrezala zahtevam društva.

Celtra točka občnega zbora je bila izvolitev novega odbora, ki je bil soglasno izvoljen. Novi odbor predstavljajo sledeči odborniki. Za predsednika je bil izvoljen Janko Malle, podpredsednik je Kristijan Ogris, tajnik Marjan Certov. V odbor so bili izvoljena še Krista Wieser, Vinko Wieser, Folli Waldhauser, Mirko Lausegger ter Herta Lausegger. Novi odbor se je predstavil že z bolj konkretnim programom. Dve izmed najvažnejših točk so: aktivirati kulturno dejavnost med domačimi ljudmi zlasti med mladino ter da bi se na kulturni osnovi krepila pravilna narodna zavest med domačimi ljudmi.

Koncert Kernjakovih pesmi v Ljubljani

Pavle Kernjak, nestor koroške ljudske pesmi, je ob svojem 80-letnem življenjskem jubileju bil deležen številnih čestitk in priznanj. In tako je prav! Pavla Kernjaka vsak spoštuje in časti po svoje, a vsi smo mu za njegov velik doprinos v slovensko glasbeno zakladnico hvaležni, tako tudi moški pevski zbor KUD „Ivan Cankar“ v Svetem Duhu pri Škofji Loki. Ta je namreč 13. maja v dvorani mestnega gledališča v Ljubljani priredil v okviru matinee koncert Kernjakovih pesmi in tako Kernjaku izkazal svojo hvaležnost.

Ceprav se jubilat sam koncerta ni mogel udeležiti, je prišel njegov sin Miro s hčerko Mileno, ki sta za-

stopala očeta oziroma starega očeta. Prireditev je bila dobro obiskana, med obiskovalci je bil tudi skladatelj prof. Radovan Gobec. S pozornostjo smo sledili koncertu pevcev iz Sv. Duha, ki so pod vodstvom prof. Franceta Demšarja občuteno podajali Kernjakove priljubljene skladbe in priredbe. Izvajali pa so tudi skladbe Mira Kernjaka, ki stopa po očetovih stopinjah in tako bogati glasbeni svet Kernjakovih.

Izredno posrečena je bila tudi beseda povezave, katero je napisal prof. Demšar, umetniško interpretirala pa znana gledališka igralka Jerca Merzel. Spored je bil res pravo doživetje, prirčen pa je bil tudi nastop Mira Kernjaka, ki je na povabilo napovedovalke odgovoril na nekaj vprašanj. Najbolj razve-

Krebs Peter - 50-letnik

Zveza koroških partizanov izreka iskrene čestitke tovarišu Krebsu iz Remšenika pri Železni Kapli, enemu najmlajših borcev narodnoosvobodilnega boja na Koroškem, ki ga praznuje v torek 29. maja.

seljivo je bilo to, da je Miro obljudil, da bo sam po svojih možnostih skušal napisati še kakšno skladbo.

Med gosti je bil tudi koroški pesnik Andrej Kokot, ki je prav tako moral na oder in občinstvu povedati nekaj o svojem umetniškem delu oziroma o tem, kako Slovenci na Koroškem živijo. Pri tem se je spet izkazala potreba po tesnem sodelovanju med koroškimi Slovenci in matično domovino. Koncert Kernjakovih pesmi je bil lep zgled za take vezi, ki krepijo in spodbujajo slovenske rojake k vztrajanju, umetniki pa k pisanju novih del.

Po tako uspelem koncertu v Ljubljani, se je nehote vrinilo vprašanje, če ne obstoja možnost, da bi pevci KUD „Ivan Cankar“ z istim sporedom prišli še na Koroško? Tako posrečeni in z vso odgovornostjo naštudiran spored, posebno pa ljubezen, ki so jo pevci in zborovodja posvetili Kernjakovi pesmi, to vsekakor zasluži.

V A B I L O

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu pristrčno vabi na šolsko akademijo

ki bo v nedeljo, dne 27. maja 1979, ob 14.30 uri v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu

Ob mednarodnem letu otroka prirejamo letos šolsko akademijo pod geslom

TU SMO, VAŠI OTROCI!

Na sporedu je komemoracija za umrli prvimi ravnateljem Slovenske gimnazije dr. J. Tischlerjem; nato sledijo pevske in instrumentalne točke, jazz-gimnastika in recitacije. V prvem delu akademije nastopajo otroci dvojezičnih otroških vrtec iz Št. Petra pri Št. Jakobu v Rožu in iz Celovca.

V prostoru pred dvorano bo spet bazar dijaških izdelkov. Dobičemo bo služil podpiranju učencev.

Svetujemo in prosimo, da si vstopnice pravočasno preskrbite v pisarni Zvezne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

Naši književniki brali v Mariboru

Pisatelji in pesniki Milka Hartman, Valentin Polanšek in Andrej Kokot so se prejšnjo sredo mudili v Mariboru, kjer so v kazinski dvorani tamošnjega Slovenskega narodnega gledališča brali iz svojih del. Tam so bili na povabilo pododbora Društva slovenskih pisateljev, s katerim Slovenska prosvetna zveza goji nad petnajst let tesne prijateljske stike. Kot znano v tem okviru letno pride do dveh medsebojnih obiskov izmenoma na Koroškem oziroma v Mariboru.

Tokrat so za goste s Koroške priredili kratek izlet v Jarenino pri Mariboru, kjer živi znana ljudska pesnica Ančka Šumenjakova. Srečanje z njo je bilo nadvse pristrčno, saj je gostiteljica, kmetica po poklicu, priredila pravo kmečko pojedino. Ob tem se je razvil živahen pogovor, v katerem so obravnavali možnosti za literarno delovanje v zamejstvu, pa tudi o življenju Slovencev na Koroškem sploh. Branko Rudolf in Slavko Jug, ki sta goste spremlila v Jarenino, sta v pogovoru seznanila goste, da je v tem kraju izredno veliko zanimanje za slovensko književnost in da večkrat priredijo literarni večer, na katerem berejo pisatelji iz Maribora. Obisk pri pesnici Ančki Šumenjakovi je za naše književnike bilo lepo doživetje. Lep pa je bil tudi literarni večer na katerem je gostom izrekel dobrodošlico predsednik pododbora Društva slovenskih pisateljev

v Mariboru France Forstnerič, ki je goste predstavil tudi številnim ljubiteljem slovenske pisane besede na Koroškem. Naši književniki so v enournem branju predstavili del svojega umetniškega ustvarjanja, s katerim so pri občinstvu našli dober odziv. Ob zaključku literarnega večera pa je bila še mala slovesnost, na kateri so Nadi Gaborovič in Emilu Frelihu izročili visoka odličja predsednika SFRJ tovariša Tita, ki je imenovana odlikoval za njuno literarno in vsestransko kulturno delo v območju občine Maribor.

Z obiskom naših pisateljev v Mariboru ni bila izvedena le običajna kulturna prireditev, marveč je to bilo poslanstvo, ki brez dvoma doprinaša k boljšemu medsebojnemu spoznavanju tako med pisatelji kakor tudi s tistimi ljudmi, ki pozorno spremljajo razvoj slovenske književnosti na Koroškem. Takih obiskov pa nenazadnje spodbudno vplivajo tudi na literarno ustvarjanje posameznega avtorja, saj mu po eni strani dajejo zadoščenje za ustvarjeno delo, po drugi pa, da z novim delom upravičijo priznanje, ki so ga deležni s strani svojih bralcev in poslušalcev.

Ob slovesu v Mariboru so se dogovorili, da bodo v prihodnjem letu mariborski pisatelji spet obiskali Koroško, naši pa Maribor. Pred tem pa se bodo videli še na tradicionalnem jesenskem srečanju v Štatenberku.

Tradicionalno srečanje planincev

Vsako drugo nedeljo v mesecu juniju so tradicionalna srečanja slovenskih zamejskih planinskih društev s planinci iz matične domovine. Ta srečanja pripravi vsako leto eno izmed petih slovenskih planinskih društev — Slovensko planinsko društvo Trst, Gorica, Čedad, Celovec in Jesenice (PD Jesenice je dalo pobudo za tovrstna srečanja). Lansko leto je bil organizator srečanja SPD Trst in ob tej priložnosti so že najavili, da je prireditelj letošnjega srečanja Slovensko planinsko društvo v Celovcu. To bo skupno 8. srečanje in drugo na Koroškem (prvo na Koroškem je bilo na Bleščeči planini).

Letošnje srečanje v nedeljo 10. ju-

nija se bo odvijalo v čudoviti karavanški dolini Poden pri Podnarju (gostilna). Na sporedu bo bogat in pester kulturni program ter izlet na Mlako (Märchenwiese) pod mogočnim severnim ostenjem Vrtače.

V okviru kulturnega programa bodo sodelovali: mladinski pevski zbor Glasbene matice iz Trsta, folklor, tamburaški zbor in godba na pihala (vsi trije) iz Slovenije, Obirski ženski oktet SPD „Obir“, recitatorji itd.

Posebnost karavanške doline Poden je vsekakor že omenjena romantična ravnica sredi gozda s čudovitim pogledom na ostenje Vrtače — Mlaka. Pri Podnarju, kjer se bo odvijalo planinsko srečanje, se začne narodni park Poden-Vrtača (Naturschutzgebiet Bodental-Vertatscha). To naravno krasoto je dr. Šašl — rojak iz Slovenjega Plajberka, ki pa je večino svojega življenja deloval v Sloveniji — označil za „najmehčnejši dol osonih (severnih) Karavank“. Naj že omenimo, da je Mlaka lahko pristopna, pa čeprav se nahaja na 1160 m višine.

Namen teh tradicionalnih srečanj je utrditi medsebojne stike in ustvariti še trdnejšo povezanost med planinci iz zamejstva in matično domovino. Vljudno vabimo vse člane in prijatelje društva, da se tega planinskega bratkega srečanja zanesljivo udeležite in s tem pokažete tesno povezanost s slovenskimi planinci Furlanije-Juljske Benečije, Koroške in Slovenije.

Slovensko planinsko društvo Celovec

Obiščite Bergovo galerijo v Pliberku

Od nedelje naprej je znana Bergova galerija v Pliberku spet odprta za novo sezono in vabi domače in tuje obiskovalce, da se seznanijo z deli enega najbolj znanih umetnikov naše dežele.

Poleg stalne galerije v občinski hiši je bila v nedeljo odprta tudi posebna razstava v farnem domu, posvečena 75-letnici umetnika Wernerja Berga z najnovejšimi njegovimi deli.

Ceprav Werner Berg ni domačin — izvira iz Nemčije — so njegova dela ena sama izpoved čustev našega človeka. Skratka on je v teku let, odkar je med nami, postal del te zemlje in tudi človek naše pokrajine. Njemu gre tudi zahvala, da je z njegovo umetnostjo in ustvarjalnostjo postal svet pozoren na razkošno lepoto naše zemlje in pristnost našega človeka.

Razstava bo odprta do pozne jeseni. Obisk toplo priporočamo, kajti videti te slike in lesoreze je vsekakor vrhunski užitek, poln tiste topline, ki jo zna ustvariti samo Werner Berg.

Slovensko prosvetno društvo „DANICA“ v Šentvidu v Podjuni
Slovensko prosvetno društvo „VINKO POLJANEC“ v Škocijanu in
Slovensko šolsko društvo v Celovcu

v a b i j o n a

pevski koncert

v soboto 9. junija 1979 ob 20. uri pri Uranku - gostišče Wutte-Luc v Veseloh.

Gostuje mežani pevski zbor delovne organizacije METALKA v Ljubljani, ki bo ob tej priložnosti prevzela pokroviteljstvo nad otroškim vrcem v Šentprimozu.

Po prireditvi se bomo povesečili ob zvokih domačega ansambla.

Ljubitelji slovenske pesmi in vesele družabnosti pristrčno vabljeni.
Prireditelj

Delovna akcija

Zveza slovenskih organizacij je od Zveze socialistične mladine Jugoslavije dobila vabilo, da se nekaj slovenskih koroških mladincev udeleži ZVEZNE MLADINSKE DELOVNE AKCIJE v Kragujevcu v SR Srbiji.

Mladinska delovna akcija bo v času od 10. junija do 8. julija 1979. Informacije dajeja ZSO in Zveza slovenske mladine, 9020 Celovec, Gasmetergasse 10/I; telefon [04222] 32550.

Izlet na Madžarsko

V zadnjih letih je Zveza koroških partizanov organizirala že vrsto lepo uspešnih izletov, tako na Poljsko, v Jugoslavijo in pred dve tedna tudi na Madžarsko. Madžarska je ljudska republika. Po površini je malenkostno večja od Avstrije in šteje okoli 11 milijonov prebivalcev, med katerimi je poleg Madžarov tudi nekaj drugih narodnosti — Romunov, Slovencev, Hrvatov, Srbov, Nemcev, Romov, Slovakov idr.

Ce že potujemo v kako tujo deželo, je vsekakor potrebno, da se že prej informiramo o njej, to je med drugim, da se seznanimo z zgodovino dežele. Zlasti velja to za Madžarsko, ki je narod posebne vrste — ne slovanski, niti ne germanski ali romanski — z jezikom, ki nima nobene sličnosti z govoricami omenjenih narodnih skupin.

Madžarsko ljudstvo je pod knezom Arpadom leta 896 pridlo iz južne Rusije v Panonsko nižino. Ustanovitelj madžarske države je bil kralj Štefan I. (997 — 1038). Njegova krona je bila pred nekaj leti v posesti Združenih držav Amerike, takrat so jo spet vrnilo madžarski državi. Leta 1241 je bil močan vdor Mongolov. Le-ta je bil povod, da so takratni oblastniki začeli graditi gradove oziroma utrdbe. Madžarsko moč je spet močno dvignil Mathias Corvinus (1458—1490) ali kralj Matjaž. Tega kralja, ki je zasedel tudi naše ozemlje je slovenski narod ohranil v lepem spominu, to pa predvsem zaradi njegovega junaštva proti Turkom. V tistih hudih

je bila Madžarska del Habsburške monarhije. Od tedaj naprej do konca prve svetovne vojne pa je med Avstriji in Madžari vladal takomenovani dualizem — avstro-ogrska monarhija. Po prvi svetovni vojni je bila pod Bela Kunom ustanovljena sovjetska republika, ki pa jo je odpravila antanta (tudi Jugoslavija). Potem spet monarhija. Po drugi svetovni vojni je bila Madžarska proglašena za republiko. Ta kratek pregled madžarske zgodovine, ki ga je podal naš vodič tovariš Janez Weiss, je bil vsekakor potreben, da lažje razumemo življenjsko voljo in razvoj tega svojevrstnega naroda v osrčju Evrope. Sedaj pa k potovanju samem.

zelena (travniki) in rumena (ogromne površine rumeno cvetoče ogršči ce). 94 odstotkov madžarskega kmetijstva je socializiranega, obdelane pa je 90 odstotkov zemlje — procentualno gledano je Madžarska glede obdelanih kmetijskih površin na prvem mestu med vsemi evropskimi deželami.

Prvi postanek na Madžarskem smo naredili v Nagikaniži, kjer smo prvič prišli v kontakt z madžarsko kuhinjo in odlično vinsko kapljico. Ker seveda nihče ne zna madžarskega jezika, smo si precej pomagali s srbohrvaščino in nemščino. Cilj prvega dneva našega tridnevnega izleta je bilo svetovno znano okrevališče za srčne bolnike Balatonfüred ob Blatnem jezeru, kjer smo prenočili v ogromnem hotelu Annabella s 400 sobami. Ta lepi letoviški kraj leži na severovzhodni obali jezera. Temu jezeru, ki je največji v srednji Evropi (595 km²), saj je približno tridesetkrat večji od našega Vrbskega jezera, pravijo domačini „Madžarsko morje“, kar gotovo ni pretirano, saj je tako široko, da se komaj vidi na nasprotni breg. Povprečna globina jezera znaša 3 metre, doseže pa na nekem mestu tudi 12 m globine. Ko smo se sprehajali ob jezeru, se kar nismo mogli nagledati številnih rib v njem. Čudili smo se le, da nismo videli nobenega ribiča, da bi jih lovili. Madžarska vodička, ki nas je spremljala iz Balatonfüreda v Budimpešto, nam je med drugim povedala, da se je kvaliteta vode v jezeru pred leti precej poslabšala. To predvsem zaradi gnojenja ogromnih površin zemlje z umetnimi gnojili, katere dež spere v jezero in s tem povzroči bujno rast podvodne flore, ki seveda slabša kvaliteto vode. Da bi zavrli ta razvoj, so v jezeru nasadili ribe iz Amurja, ki se hranijo predvsem s podvodnim rastlinstvom. Te ribe polovijo in so odlična specialiteta za pod zob. Potom teh rib so spet izboljšali kakovost vode. Vsekakor zelo enostaven in cenen način sanacije jezer.

Naslednji dan v soboto 12. maja smo se odpeljali proti naslednjemu cilju — dvamilijonskemu mestu Budimpešti, prestolnici Madžarske. To mesto je obče priznано kot eno najlepših na svetu. Razprostira se na obeh bregovih Donave, ki prereže mesto v smeri sever-jug v dve polo-

vici. Prvi pogled na to mesto smo uživali z hriba Gellert tik nad mestom, odkoder smo z očmi požirali to krasoto — Donavo in oba bregova z zaledjem, od katerih je zahodni hriboviti imenovan Buda, vzhodni ravni pa Pešta. Povezavo med obema mestnima predeloma Budo in Pešto (iz tega ime Budapest) tvorijo številni lepi mostovi, tako cestni kakor tudi železniški. Po ogledu bolj z daljave smo se po hribu spustili v mesto in prekorčili Donavo preko Elizabetinega mostu, ki je dolg blizu 400 metrov. Naj ob tej priložnosti še povemo, da so Nemci na svojem umiku iz Budimpešte v zadnji vojni porušili skoro vse mostove, neki most so pognali v zrak celo takrat, ko je bilo na njem največ prometa, tako da je v valovih Donave zgubilo na stotine ljudi svoja življenja.

Ceprav nam je bilo za ogled mesta na razpolago samo pičlo časa — vozili smo se z avtobusom — smo le videli in tudi obiskali nekaj tistih znamenitosti, ki karakterizirajo to mesto: impozantni parlament tik ob levem (vzhodnem) bregu Donave; ogromni „Trg junakov“ z veličastnim spomenikom, ki so ga postavili ob 1000-letnici obstoja Madžarske; razsežni Nepsztadion; Štefanovo baziliko s 96 metrov visoko kupolo, ki je višja od vsake druge cerkve v Budimpešti; univerze, muzeje, zoološki in botanični vrt idr. Vse te zanimivosti, ki sem jih naštel, se nahajajo v Pešti (na levem bregu Donave). V Budi, na nasprotni strani Donave pa de prijetno v oči Grad na hribu; Matjaževa cerkev, ki je mnogokrat prizorišče koncertov na orgle (ko smo obiskali cerkev je bil en takšen koncert); Ribiška bastija (trdnjava) — v mini velikosti jo je mogoče občudovati tudi v našem celovškem Minimundusu; stolpi takomenovanega „Vodnega mesta“ na bregu Donave in še mno-

go drugih atrakcij. Nekaj teh znamenitosti smo obiskali in bili res prijetno presenečeni.

Budimpešta pa ni privlačna in zanimiva samo zaradi teh lepot, marveč tudi zaradi njenih zdravilnih vrelcev (123 termalno-mineralnih vrelcev šteje to mesto), tako da je to mesto hkrati tudi še zdravilišče.

V hotelu BEKE, kjer smo ložirali, je neka posebnost, ki je vsekakor vredna omembe. Tu gre za dvorano, ki ima namesto stropa stekleno kupolo, ki služi dvema namenoma — za okras in kot ventilacija: kupola se lahko odpre in tako svež zrak vdere v dvorano in ohladi od množice razgreti prostor. Čeprav smo bili samo tri dni na Madžarskem, smo mnogo videli in doživeli tako prijetne in pa manj prijetne. Ne-prijeten je bil „nastop“ nekega „ljubeznivega sopotnika“ ki sicer ni spadal v našo skupino — potovalni urad z zgornje Koroške je na svojo roko dal večji omnibus na razpolago, tako da je bila poleg naše skupine še ena manjša. Njemu očitno ni bilo prav, da je naš vodič Janez Weiss pri razlagi krajev in zgodovine govoril v obeh deželnih jezikih. Obregnil se je vanj, češ, da naj ne dela propagande. To nesramno podtikavanje je s strani vseh naletelo na oster odmer, tako da je ta prenapetež pod silo razmer le uvidel, da ga je polomil in se opravičil. Ko smo se v Celovcu poslavljali, smo se razšli vsi brez razlike kot prijatelji.

Zvezi koroških partizanov, ki je organizirala izlet, zlasti pa vodiču tovarišu Janezu Weissu se tem potom iskreno zahvaljujemo za vso prizadevnost z željo, da bi se še organiziralo izlete v tuje kraje, saj se tako širi naše obzorje, hkrati pa se učimo spoštovati tuje narode in ceniti njihove napore in mednarodno sodelovanje.

časih, ko se je gospoda poskrila po gradovih, kmetje pa so bili prepuščeni samemu sebi, to je turškemu grozodejstvu, so si naši predniki tlačani radi jemali za vzgled kralja Matjaža, češ, če dobijo takšnega vladarja, kakor je kralj Matjaž za Madžare, potem bodo živeli prav gotovo v miru in zadovoljstvu (znana je pripovedka o kralju Matjažu, ki s svojo vojsko spi pod Pecom). Madžarska je bila 150 let pod Turki, koncem 17. stoletja pa se je otrsela turškega jarma. Do leta 1867

Pot nas je vodila z omnibusom iz Celovca preko Maribora, Varaždina (kratek postanek) na Madžarsko, kjer smo imeli v programu obisk in ogled dveh najlepših biserov te dežele — Blatno jezero (Balato) in glavno mesto Budimpešto. Prvo kar nas je presenetilo na Madžarskem je bilo to, da smo tam srečavali ogromne površine lepo obdelane zemlje. Po lepih asfaltiranih cestah smo se vozili skozi valovito pokrajino, na kateri so prevladovala tri barve — rjava (sveže zorane njive),

JANEZ ŠVAJNCER

72

Pridi k potoku

„Nikoli nisem premišljal o smrti. Bežim pred njo in si pravim, da imam še dovolj časa. A ne, Manka?“ Obrnil se je proti natakari, upravnici Reziki Flakus pa je zamahnil z desnico, ko da je hotel reči: ti pa bodi tiho tam v svoji kuhinji. „Šele zdaj, ko si tudi ti,“ pomenljivo je pogledal Heleno Plavec, „silila v tolmun, sem šel tja. Priznam obšel me je strah. Stal sem med vrhami in jeljami in se držal za vejo, ker se mi je zdelo, da se bo odlomila in bom čofnil noter. Temna voda na površini se je rahlo zibala. Vem, da se zmeraj tako ziba. Mogoče si ljudje zaradi tega radi pasejo oči.“

„Valovi,“ je važno rekla Manka. „Pa valovi. Ne moti me, naj povem, kar mislim. Mogoče se mi je zaradi tega začelo malo vrteti v glavi, ker sem stal na miru. Tedaj se mi je prikazalo nekaj, kar me je spominjalo na Kajzarjevo Magdo. Lahko da je bilo malo podobno tudi tebi, Helena. A je res taka sila v človeku, da ga varuje zla in ko popusti, se ne more več upirati in se brezglavo požene v vodo.“ Začuden je strmel v ravnatelj, ki je ves iz sebe namignil natakari Manki in rezko rekel: „Plačam.“

Prišla je, zaračunala in že sta se ravnatelj in učiteljica poslovila.

„Ti si kriv, da sta tako naglo odšla!“ je očitačje rekla natakari Manka.

„Zakaj pa ravno jaz?“

„Ti nam odjedaš goste,“ je zajezikala upravnica Rezika Flakus in z jezo zaprla kuhinjsko okence.

„Pa bom še jaz pogledal za njima,“ je ne užaljeno rekel Vernikov Tonč. „Bom že pazil, da ne bosta skočila v tolmun.“

novanjsko poslopje. Naročile so hišnici Hildi Frecko, naj bi malo popazila in poizvedela, koga tako vneto išče. Čeprav je Špela Hreščak namignila, da ne more hoditi k nikomur drugemu kot h Gregorju Šipku, so se učiteljice dogovorile, da bodo še same družno pazile na nenavadno obiskovalko.

Ni bila nobena skrivnost, da je poslovodkinja trgovine zares iskala mladega učitelja. Čudno se ji je zdelo, da ni več vsak dan prihajal k njej v trgovino. Prodajalka Dora ji ni vedela razložiti, kaj je z Gregorjem. Odkimala je, ko jo je vprašala, ali je morebiti zbolel. Vedela je zagotovo, da z njim nekaj ni v redu. Toda, kaj?

Nagovorila je mehanika Dolfeta: „Dolfe, poišči Gregorja Šipka. Vidva sta si velika prijatelja, vprašaj ga, zakaj ga ni več blizu. Zmeraj bolj se mi zdi, kakor da noče priti. Nima razloga, da bi se mi nenadoma odtujil. Povprašaj ga, boš?“

Pomirila se je, Dolfe je pritrtil, da ji bo pomagal rešiti uganko. Čakala je zaman, iz tega njunega dogovora nič ni nastalo. Fo se Dolfe še naslednji dan ni oglašil, si je rekla: sama bom pogledala in se prepričala, kaj je z mojim mladim učiteljem.

Takoj ko je zaprla trgovino in pokosila, je odšla po cesti. Ozirala se je na vse strani, kakor da bo Gregorja kje odkrila za bližnjim drevesom ali hišnim vogalom. Ni ga bilo, zato se je napolila tja k lipi. Zadihala je z polnimi pljuči, cvetoče drevo je prijetno dišalo in jo vabilo, kmalu se niti s tem ni zadovoljila, čutila je, da mora srečati Gregorja.

Previdno je hodila okoli stanovanjskega poslopja, smuknila skozi vhodna vrata in naravnost do njegovega stanovanja. Narahlo je prišla za kljuko in jo potisnila navzdol. Vrata so bila zaklenjena, zdelo se ji je, da je ključ tičal na notranji strani. Šepnila je: „Gregor, me slišiš, jaz sem, tvoja Zala.“ Tvoja je zategnila, spregovorila je z drhtečimi ustnicami in željno čakala, da se bo oglašil. Spet se ji ni izpolnilo pričakovanje.

Polagoma je spoznala, da ji je Gregor Šipek obrnil hrbet. Ali je mogoče, se je vpraševala in postajala zmeraj bolj vznemirjena. Naj ga izgubi tako nenadoma? Ni vzroka, da bi se

ji odrekel, on, ki jo je hrepeneče iskal z očmi in ostajal v trgovini.

Božala je z rokami rob blagajniške mize, kjer je postajal in ji dvoril. Ko je prodajalka Dora ni imela na očeh, se je sklonila in kradoma pritisnila usta na tisto mesto, kjer se je poslanjal in se nagibal k njej. Grozno, kje je, ji je preganjalo misli, mora ga najti in zvedeti resnico. Mogoče mu je Dolfe kaj poklepetal. Ko sta se srečala, mu je vrgla naravnost.

„Ti Dolfe, da nisi kaj neumnega povedal Gregorju Šipku.“

Dolfe je odkimal in jo gledal tako odkrito, da je verjela njegovi nedolžnosti. Stisnila mu je v roko bankovec in mu sama zaprla prste pa dodala: „Dolfe, samo nate se zanesem. Saj sva si ostala prijatelja. Kajne?“

„Sva, sva,“ je pokimal Dolfe. Pijetno mu je delo, da se je zelo navezala nanj. Na tihem je upal, da se bosta spet zblížala. Še zmeraj ni pozabil nanjo. Pripravljen je bil, da se poroči z njo. Ogledoval se je po dekletih, a ni našel nobene sebi primerne. Mar naj ostane sam še kar naprej, navlečal se je hoditi po cestah in oprezati, kdaj se bo kje pojavil kak pivski bratec.

„Pojdi že, Dolfe,“ mu je rekla Zala Merhar in se predala upanju. Ponovalo se je kot prej in praznina v njej je postajala občutnejša. Začutila je, da ji je Gregor Šipek pomenil več kakor samo priložnostno igračo. Norčevala sem se iz njega, se je slišala, morala bi ga sprejeti, kakor se mi je kazal in ponujal. Prav to mi je najbolj godilo, imela sem ga v oblasti, zato sem si privoščila, kar sem hotela. Strast v njem ni popustila, iskal me je z očmi in rokami. Toda zdaj, ali je mogoče, da se je nepričakovano ohladil do mene.

Srečala sta se, ko se je najmanj nadejala. Gregor Šipek je stekel čez dvorišče in čez cesto v točilnico. Kmalu se je vrnil od tam in nameraval odhiteti v poslopje, kakor se je pojavil. Postavila se mu je na pot in vzkliknila:

„Gregor, kam tako hitiš!“

Ostal je in se zagledal vanjo, ko da se ne poznata.

„Ti moj cukrček,“ je poskusila sladkobno, a ko ni za-

Kaj vse iz jagod

Rdeče jagode so skromne rastline. Zadovoljne so povsod, naj bo ob robu ograje ali ob vrtni lopi, če pa imamo ob hiši škarpno, jo bomo zasadili z jagodami. Prej nič lep prostor bo postal priljubljen kotiček, ne samo otrok, ampak tudi odraslih. Jagode potrebujejo malo nege. Spomladi jim temeljito prerahljamo zemljo, pognojimo, kasneje pa jim potrgamo poganjke-pritlike, s katerimi se razmnožujejo. Če teh ne odstranimo, se zelo razrastejo in kmalu postanejo pregoste, kar gre na škodo rasti. Prvo leto je pridelek skromnejši, drugo leto je že tolikšen, da lahko pripravimo izvrsten jagodov sok in skuhamo odlično jagodovo marmelado.

Jagodna čaša

1/2 kg jagod operemo, odcedimo in zmešamo z 10 kdg sladkorja. Če nimamo mešalca, opravimo to s kuhlalnico.

Iz 3 beljakov, ki jim dodamo nekaj zrnc soli in nekaj kapljic limoninega soka, stepemo trd sneg. Dodamo 5 dkg sladkorja in še toľčemo. Prav tako pripravimo 2 del sladke smetane in oboje narahlo primešamo jagodam. Napolnimo v kozarce ali skledice, postavimo v hladilnik in pred serviranjem okrasimo s celimi jagodami, ki jih pokapljamo s rumom in potresemo s sladkornim prahom.

Jagode s sladoledom

V visoke kozarce napolnimo izmenoma v plasteh kocke vaniljevega sladoleda, gostega jagodovega pireja in okrasimo po vrhu s stepeno sladko smetano.

Vaniljev sladoled pripravimo doma v hladilniku. Četrta litra mleka, 2 rumenjaka, precej vaniljevega sladkorja in 10 dkg sladkorja toľčemo nad soparo, da se zgosti. Medtem stepemo 1/8 litra sladke smetane, primešamo ohlajeni vaniljevi kremi, nadevamo v posodico za led, postavimo v zmrzovalni prostor in čez čas premešamo ter počakamo, da se popolnoma strdi.

Za jagodov pire dobro odcejene jagode stlačimo, posipamo z vaniljevim sladkorjem in po želji dodamo nekaj kapljic ruma ali marmaskina.

Jagode s skuto

25 dkg skute pretlačimo skozi sito, dodamo 5 dkg sladkorja, vaniljev sladkor in 2 del mleka. Veliko boljše bo jed, če namesto mleka uporabljamo sladko smetano, ki jo trdo stepemo. Jagode operemo, odcedimo in temeljito stlačimo ter zamešamo med skuto. Postavimo na hladno, pred serviranjem okrasimo in ponudimo s piškoti.

Jagodna bovla

50 dkg jagod operemo, odcedimo in potresemo s sladkorjem. Nekaj ur jih pustimo stati v skledi, potem jim dodamo liter ohlajenega belega vina in steklenico penečega vina. Peneče vino lahko opustimo, prilijemo malo več belega vina in pred serviranjem pridamo pol litra sifona. Bovlo nalivamo v kozarce za bovla, če pa jih nimamo, si pomagamo z drugačnimi večjimi kozarci. Ne pozabimo na žličke ali plastične paličice, da bodo lahko pojedli jagode.

Jagodni liker

V kozarec damo liter zelo zrelih vrtnih ali gozdnih jagod, strok vanilje in liter vinskega žganja. Ko vse premešamo, dobro zavežemo in za nekaj dni postavimo na sonce.

Posebej skuhamo pol kilograma sladkorja s četrta litra vode, poberemo pene in ga dodamo precejšnemu jagodnemu soku. Naslednji dan še enkrat precedimo, napolnimo v steklenice, jih dobro zamašimo, zapечатimo in shranimo na suhem zračnem prostoru.

Jagodova torta

Spečemo biskvitno testo iz 3 jajc, žlice mlačne vode, 20 dkg sladkorja in pol pecilnega praška.

Drobni nasveti

- Masaža je zelo koristna za noge, poskusimo si jih enkrat za spremembo masirati z vodo: izmenoma s toplo in hladno prho.
- Mušje madeže iz svilenih senčnikov očistite tako, da s toplo mešanico vode in kisa narahlo odrgnete umazana mesta.
- Usnje, s katerim čistite okna, postane sčasoma zelo trdo. Če ga nekoliko pregnetete v slani vodi, se bo spet zmehčalo.

Rumenjakom dodamo vodo, dve tretjini sladkorja in mešamo, dokler ne postane penasto. Iz beljakov stepemo trd sneg, prašek stresemo med moko in vse narahlo primešamo med rumenjake. Spečemo tri plošče v tortnem modelu ali kozici. Eno ploščo pustimo celo, drugo zmanjšamo za dva, tretjo pa za štiri centimetre ob robu. Tako dobimo 3 kolobarje različnih velikosti. Vsakega prerežemo čez pol, napolnimo s sladko stepeno smetano, obložimo z jagodami, jih potresemo z vaniljevim sladkorjem in pokrijemo z drugo polovico testa. Kolobarje nalagamo drugega vrh drugega in tudi vmes namažemo sladko smetano ter potaknemo jagode. Tako dobimo kupolasto torto, ki jo še zunaj okrasimo z jagodami, zakrijemo s metano nelepe robove in za eno uro postavimo v hladilnik.

Jagodne rezine s sladoledom

Namesto v tortni model lahko testo napolnimo v podolgovat rebrast model. Ohlajeno prerežemo po dolžini in nadevamo s plastjo vaniljevega sladoleda in gosto stlačeni sladkanimi jagodami. Pokrijemo z drugo polovico, zunaj obrizgamo s sladko smetano, okrasimo po vrhu s celimi v rumu in sladkorju povaljanimi jagodami ali pa jih razvrstimo ob vsej dolžini peciva po obeh straneh.

Če bo lepo vreme, ga bom peljala v živalski vrt in s seboj bova vzela veliko starega kruha ali druge hrane za živali. Pustila bom otroka, da si ogleduje vsako žival, kolikor dolgo želi. Obula mu bom čevlje, ki ga ne tiščijo.

Če dežuje in je otrok siten, bom povabila otrokovega prijatelja (najbolje samo enega). Dovolila bom, da razmečeta vse igrače, si postavita gradove iz stolov, uredita stanovanje pod mizo ali posteljo. Obema bom ponudila malico, skušala jo bom čim bolj okusno servirati in če je otrok majhen, bom seveda pripravila malico tudi za punčko in medvedka. Od časa do časa bom pogledala, kako igra napre-

Popoldne z otrokom

duje (vmes lahko šivam ali pospravljam) in ko se mi bo zdelo, da otroka postajata utrujena in naveličana igre, bomo vsi trije skupaj pospravili sobo.

Če moram v mesto nakupovat, bova skupaj z otrokom premislila, kaj vse potrebujemo doma (otrok vas bo spomnil na marsikaj, kar bi sami pozabili). V trgovini bom otroku kupila malenkost, ki si jo bo sam izbral. Tudi če si bo izbral stvar, ki se meni zdi neumna in nepotrebna.

Če je zunaj neprijetno vreme, bom pogledala v časopis, kaj igra v kinu in če je za otroka primeren film, bova šla v kino. Pri tem moram paziti, da izberem film, ki ga bo otrok rad gledal, in ne filma, ki bi ga sama rada gledala! Posebno imenitno bo, če bova vzela s seboj vrečko bombonov. Otrok ima zelo rad, da mu po predstavi še enkrat povemo vsebino filma. Pot domov je lepa priložnost za to.

Če je otrok bolan, bova šivala za medvedka in punčke obleke in opremo. Šivala bova oba in se seveda prej do podrobnosti posvetovala, kakšna obleka bi punčki najbolj pristojala. Pa še to — tudi sinek bo zelo rad šival za medvedka.

Če so otrokove igrače in šolske stvari v neredu, jih bova skupaj pospravila. Ko končava, bom otroku prebrala pravljico.

Šla bom z otrokom v knjižnico po knjige. Nazaj grede bova pojedla tortico (in jaz bom popila kavico) in ogledala si bova mnogo izložb z igračkami.

Če imam veliko dela, bom dala otroku predpisan, veliko papirja in kakršnekoli barvice (vodene, voščene). Od časa do časa bom pogledala, kako slikanje napreduje in bom umetnika pohvalila. Najlepše slike bova pritrčila na steno v kuhinji, da jih bodo lahko vsi videli.

Otrok bo še posebno vesel, če se bom z njim igrala. Igrala se bova, kar koli bo hotel. Včasih mu lahko sama predlagam kako igro. Najbrž se bova igrala bolnice (treba bo najti obveze in termometer), ali pa se bova igrala trgovine z igračkami, trgovine s knjigami ali trgovine z zelenjavo. Medtem ko se igrava, lahko celo pripraviva večerjo — v tem primeru se bova igrala kuharice in otrok bo tudi skuhal svojo jed, ki jo bom seveda pohvalila.

Prepričani smo, da poznate še mnogo načinov, kako bi preživeli popoldne z otrokom. Najbrž je poglobljena težava v tem, da ste utrujeni in se vam zdi, da nimate časa za otroka. Toda z dobro voljo lahko premagate utru-

POSKUSITE

PEČENA JAJCA Z DROBNJAKOM

2 šopka drobnjaka, 5 dkg olja ali masti, 8 jajc, sol, poper, 1 dl sveže smetane.

Drobnjak drobno sesekljamo. Kozico s celim dnom ali posodo za narastke dobro namažemo z maščobo, ki jo v njej raztopimo. Potresemo jo z drobnjakom in nanj ubijemo jajca za jajcem. Jajca solimo in popramo in prelujemo s smetano. Postavimo v vročo pečico, da jajca zakrknjejo, nato jih potresemo še z drobnjakom, ki smo ga od celotne količine pripravili.

Zraven ponudimo različno pripravljene krompir, solato ali kuhano zelenjavno prikuho.

jenost in nerazpoloženje — in videli boste, da vas bo popoldne z otrokom resnično razvedrilo, seveda če sta z otrokom dobra prijatelja. Pogoj, da sta dobra prijatelja, pa je, da mu posvetite dovolj prostega časa.

Otrok v prvih letih življenja potrebuje mamo, ki se z njim ukvarja, in ne televizor ali avto. Zato odložite popoldansko honorarno delo na čas, ko bo otrok nekoliko zrasel.

Ploske noge

Ploska noga nastane navadno pri ljudeh, ki imajo že od rojstva slabotne vezi in mišice v nartu. Ko začnejo nogo obteževati, se pokažejo prvi znaki ploskosti. Zato jih včasih opazimo že pri otroku. Taka ploska noga pa se marsikdaj sama popravi, zlasti še, če je otrok živahen in veliko skače, teka in tako tudi telovadi. Telovadba je namreč edino sredstvo za ufrditev vezi in mišic, ki drže kosti v pravilni legi. Pri starejših ljudeh, ki imajo že zaždeli vezi, je plosko nogo nemogoče popraviti s telovadbo, mladi ljudje pa si z njo lahko odločno pomagajo. Predlagamo nekaj takih vaj:

1. Sedemo na tla po turško ene noge dotaknejo drugih. Nato stopala zravnamo in vstati, ne da bi si pri tem pomagali z rokami.

2. Ko sedimo po turško na fleh, prislonimo podplat ob podplat, kolena pa pri tem razširimo, kolikor je mogoče.

3. Tudi pri tej vaji sedimo po turško, kolena močno razširimo, podplati pa naj bodo oddaljeni drug od drugega za dobre štiri prste. Počivajo naj na svojem zunanjem robu. Potem upognemo srednji del stopal — tako, da se prsti

4. Napravimo deset počepov — na prstih!

5. Vsaj pet minut hodimo po stopalih. Otroci, ki imajo plosko nogo, naj hodijo bos. Tudi plezanje na drevesa jim bo koristilo in pa hoja po okroglih gredah in zloženih hlodih. Ker otrok s stopali lovi ravnatežje, se mu mišice utrjujejo. Ko lo naj poganjajo samo s sprednjim delom stopala kar hodijo po stopnicah, naj hodijo po prstih in pri hoji navkreber naj se odpravijo s stopal — tako, da se prsti

ne zamerim ravnateljcu Gvidu Zorcu, da me je jemal v precep. Prav je imel, ko me ne bil nadziral, bi se bil popolnoma zapustil. Sem vendar učitelj in moram skrbeti, da se izobražujem.

Zala Merhar je obstala in pogledala proti šolski stavbi, ki se ji je streha rdečila med drevesi. „To ti je povedal? Zdaj se res ne spoznam več. Nazadnje mi boš še rekel, da za vse to dolži mene.“

Dolfe je odločno pokimal. „Ne, ne, nisem mu branila. Zaradi mene bi lahko zmeraj tičal v časopisih in knjigah.“

„Ja. Da ne pozabim. Še to mi je rekel: več, Dolfe, trgovka me je zavrtela ko še nobena. Pred njo nisem imel dekleta, a jih je na izbiro okoli mene. Priznam, rad sem jo imel. Helenin poskus, da skoči v tolmun in se konča, me je hudo pretresel. Tudi z ravnateljem sva se pomenila in odprl mi je oči. Moral sem mu priznati, da sem šele z njegovo pomočjo spregledal. Sploh pa zdaj pripravljamo sklepno proslavo na šoli, ki ji hočem doprinesiti svoj delež. Reci Zali, da kratko in malo nimam več časa zanjo.“

Dolfe ni hotel v Zalino stanovanje. Raztegnil se je obraz in zamerljivo mu je zabrusila: „Kaj si mi tudi ti postal nezvest?“

„Nezvest? Oh, ali sploh veš, kaj si mi rekla? Ko bi le ti bila malo bolj človeška do mene, zdaj ne bi tega zinila. Priganja me delo. Mojstru Perku sem obljubil, da bom popravil občinski avto. Moram, šofer Pavel Raduga me priganja in mi ne da miru. Kaj si hočem, plačajo mi nadure, zato se še bolj ženem, da si kaj prihranim.“

„Ti pa prihraniš?“ Poslovodkinja je pokazala z roko proti točilnici. „Tja noter zanesiš, kar ti pade v žep. V njem se potem niti ne segreje.“

„Adijo!“ je izzivalno vzkliknil Dolfe in mahal z roko na drvečem mopedu.

Popoldne je Gregor Šipek prišel prej, kakor si je Zala Merhar mislila. Potrkal je na vrata, in ko ga je povabila noter, je odkimal. „Ne, Zala, če hočeš, se bova kar tukaj pomenila.“

(Dalje prihodnjic)

leglo, je resno zaprosila: „Gregor, počakaj name, morava se nujno pogovoriti.“

„O čem pa?“ je vprašal in jo gledal še zmeraj odtujeno. „Kaj se dogaja s teboj? Samo to mi povej. Kaj sem ti naredila, da si nenadoma tak do mene. Imaš pouk?“

„Imam.“

„Privošči mi vsaj nekaj minut. Tudi pri meni v trgovini si marsikdaj potegnil čez in nisi nikoli gledal na uro.“

„Bilo je in minilo. Zdaj zares ne utegnem. Lahko se dobiva popoldne.“

„Boš prišel k meni? Čakala te bom. Toda... naj ti verjamem?“

Pokimal je in se oddaljil.

V prsih ji je gorelo, hotela je pobegniti iz sebe, uteči nekam, kjer je ne bo nihče videl. Pomislila je na tolmun, prav tja se bo namenila. Kajzarjeva Magda se je utopila, Helena Plavec je poskusila, pa bo še sama. Bodo jo že potegnili ven. Potem se bo Gregor Šipek razjokal, skušal jo bo obuditi v življenje, pa se mu ne bo takoj oglašila, zrla bo nanj skozi priprte oči.

Spoznala je glas motorja. Pripeljal se je mehanik Dolfe, ustavil je moped, ga pustil med nogami in vprašal: „Zala, sta se z Gregorjem pobotala? Bil sem pri njem v razredu in mu pred vsemi šolarji rekel: ‚Ti, ne lomi ga, onesrečil boš Zalo. Če ne boš prišel k njej, bo skočila v tolmun.‘“

„To si mi povedal?“

„Prav to.“

„Čudno. Hotel mi je pobegniti... Komaj sem ga ustavila... Kaj ti je rekel, zakaj ne pride več v trgovino.“

„Tu ti ne morem povedati.“

„Pa pojdi z menoj.“

Potiskal je moped poleg Merharjeve Zale in pripovedoval, da se je Gregor Šipek zelo spremenil. Povabil ga je v točilnico, a je odklonil vabilo. „Veš,“ mi je rekel, „dovolj je bilo tega.“

„Česa?“

„Ti bo že sam povedal. Nočem se mešati v vajine zadeve.“

„Ti pa tvoje zadeve. Govoriš kakor Franc Firnež, ki ne more ne začeti ne končati s temi zadevami.“

„Pretreslo ga je. To sem mu videl v očeh. Saj ni tako preprosto, potegne učiteljico iz vode in ji reši življenje. To se mu je vsadilo v srce.“

„Mene ni omenil?“

Dolfe si je poravnal kapo, odprl usta, jih zaprl in se ozrl proti cesti. „Zdelo se mi je, da sem slišal avto. Ne pazim dovolj in že pridem pod kolesa. Dostikrat sem že samo za las ušel smrti. Bom moral prodati moped in kupiti kaj bolj zanesljivega. Za avto še nimam toliko denarja skupaj, za motor pa kmalu bo. Vzel ga bom na obroke. Mojster Perko mi je tudi omenil, da se lahko obrnem nanj, če se mi bodo potrgale vse vrvi.“

Zala Merhar je nejevoljno vzkliknila: „Ne pripoveduj mi o svojem motorju in avtu! Mene zanima samo to, kaj se dogaja z Gregorjem Šipkom. Ti veš, da je prihajal k meni, zato nimam česa skrivati.“

„To si mi že večkrat povedala.“

„Vem, da sem, a ti bom ponavljala. Drugače ne boš razumel, kaj občutim. Tu notri,“ položila si je desnico na prsi, „kaj bi ti pripovedovala. Tebi je to deveta brigada.“

Dolfe je odmajal z glavo. „Zala, ali kdaj pomisliš, da si tudi mene dobila na limanice? Silil sem za teboj in te nagovarjal, ti pa si bila do mene ledena, kako bi rekel, ko ledena gora. Mnogo sem pretrpel zaradi tebe. Včasih sem si dopovedoval, da me ne maraš, ker sem samo mehanik. Pomočnik. Prijavil sem se, delal bom izpit za mojstra. Boš videla, da ne bom pogrnil. Toliko prakse sem si pridobil, da se ne pustim nobenemu okoli prinesiti in zafrkavati. Malo teorije si bom pa tudi zapomnil.“

Zala Merhar je vzdihnila. „Ne govori mi o sebi. Prihrani si kdaj za pozneje. Zelim vedeti samo to, zakaj se je Gregor Šipek ohladil do mene.“

„Kdo pravi, da se je ohladil? Skrbi ga obletavajo. Rekel mi je, da je marsikaj zanemaril. Dolfe, je rekel, pomisli, šolsko leto je naokoli, kje sem pa jaz. Malokdaj sem pogledal v časopise, da ne govorim o knjigah. Šolo sem jemal prelahko, zato

WILLIBALD I. HOLZER

Vidiki internacionalnosti v protifašističnem gibanju

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Poleg tega je bil izredno važen transport političnih emigrantov, ki ga je organizirala. Ravno ob obeh tu uporabljenih primerjalnih modelih Španije in Jugoslavije pa postane jasna tudi možnost instrumentalizacije internacionalističnega načela v njegovi institucionalno posredovani meddržavni konkretizaciji.

Cetudi moremo razmerje med posameznimi komunističnimi partijami in Kominterni v vseh mnogovrstnih soodvisnostih zaradi položaja virov le redko zadovoljivo razjasniti, lahko ob obeh modelih dokažemo stanje stvari, v katerih je viden razkorak med sovjetskimi državnimi koristmi in interesi posameznih nacionalnih komunističnih partij. Vzporednost sprememb v sovjetski zunanji politiki in v strategiji Kominterne je tu očitna in se je ne more zadovoljivo pojasniti kot prednacionalno vzporednost interesov, ki izhaja iz „razrednih korenin soglasja“. Se več, časovnega in količinskega poteka krivulje sovjetskih dobav materiala Španiji ali tamkajšnjih dejavnosti NKVD ravno tako ne moremo abstrahirati od zunanjepolitičnih ozirov in oblastnih interesov Sovjetske zveze, kot tudi ne priporočila Kominterne jugoslovanskim tovarišem ob ustanovnem zasedanju AVNOJ-a (Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije) v Bihacu novembra 1942, da zaenkrat odložijo družbenorevolucionarne cilje ali pa jih vsaj ne pokažejo v personalni sestavi in programski usmeritvi AVNOJ-a. Polje napetosti med zavzemanjem za internacionalizem in nacionalno obravnavo interesov politiko se je v zgoraj skiciranih območjih razrešilo v korist zadnje. Tu in ob drugih primerih postane jasno, da načelo internacionalne solidarnosti na meddržavni ravni težko ločimo od načina njegove uporabe na narodni ravni.

Tudi razpust Kominterne v maju 1943 je treba nenazadnje smatrati za izraz taktičnih ozirov na nacionalni motiv odpora, ki je splošnoevropsko vedno močnejše deloval. S tem naj bi pospeševali vtis vedno večje demokratizacije in pripravljenosti komunistov na koeksistenco ter povečali privlačnost programske pretežno nacionalno in komunistično nadihnenih ljudskih front, o katerih so trdili, da so odvisne od Moskve, kar je Stalin označil za „laž hitlerjancev“. Dejansko je razpustitev Kominterne povečala Stalinovo mednarodno voditeljsko avtoriteto in okreplila, kot poveljna zgodovina ne nazadnje ob jugoslovanskem primeru jasno pokaže, zmožnost instrumentalizacije proletarsko-internationalističnega načela v prid sovjetski težnji po vodstvu.

IV.

Motivacijsko moč priznavanja k internacionalizmu lahko razberemo, institucionalno posredovano, v strateško in taktično utemeljenem političnem ravnanju posameznikov. Internacionalne brigade, ki so se borile na republikanski strani v španski državljanski in intervencijski vojni, po pravici veljajo kot do zdaj najboljši primer mednarodne vojaške akcijske solidarnosti. Prostovoljno sodelovanje inozemskih borcev je imelo v veliki meri značaj individualno motiviranega prispevka v boju proti razširjajočemu se fašizmu. Prve skupinice inozemskih prostovoljcev so se rekrutirale deloma iz že v Španiji živečih emigrantov, deloma iz posameznikov, ki so se na lastno pobudo in pogosto z osebnimi žrtvami prebili v Španijo. K njim so našle skupinice nemških, italijanskih, francoskih in belgijskih nasprotnikov fašizma, ki so postopoma pronicali iz Francije in ki so se v majhnih grupacijah borili najprej na severni fronti.

Poleg spontane pobude posameznikov pa je bila predvsem Kominternista, ki je od septembra naprej na široki osnovi organizirala in koordinirala novačenja in transport španskih prostovoljcev. Na čelu komiteja za rekrutacijo je bil Italijan Giulio Cerreti; odgovornost za rekrutacijo in transport sta si delila vodstveni aparat francoske KP in italijanska emigrantska organizacija pod Luigi-jem Longom.

Uradno ustanovljene 22. 10. 1936, so se internacionalne brigade razvile v po svoji učinkovitosti danes neosporavane elitne formacije, ki so sodelovale v vseh pomembnih vojaških odločitvah, pogosto na izpostavljenem mestu od obrambe Madrida novembra 1936 do zadnje velike republikanske ofenzive v bitki na Ebru. To je pospeševalo ne samo nastanek legend, ampak nujno tudi nastanek herojsko-elitarnega avtostereotipa, ki se je tudi kasneje v partizan-skem boju izkazal kot ploden.

Številke o moči internacionalnih brigad je zelo težko dognati nena-zadnje zaradi visoke stopnje fluktuacije. Resni viri navajajo od 15.000 do 46.000 ljudi; Témime realistično izhaja iz skupnega števila 25.000 borcev. Daleč največji kontingent so tvorili Francozi, vendar so v bojni vrednosti pogosto zaostajali za nemškimi in italijanskimi enotami. Večjega pomena poleg Belgičev in Poljakov so bili predvsem nemški, italijanski in avstrijski emigranti. Po nekaj sto prostovoljcev je prišlo iz Velike Britanije, ZDA in Kanade. Poleg tega je bila večja skupina Jugoslovancev, pa tudi Čehov in Bolgarov. Za njih je bila teza, ki so jo pospeševala komunistične partije, posebej KP Francije, da koristi nacionalne varnosti predvsem zahodnih dežel nujno narekujejo obrambo Španije in da se je treba boriti proti fašizmu tam, kjer se po-

kažejo, več kot samo propagandistično posredovana ideologija. Za mnoge od njih je končno postala ideja protifašistične akcijske solidarnosti motiv njihovega tvegane političnega ravnanja.

Duševna struktura emigrantov se je pri tem pokazala kot pomemben ojačevalni dejavnik njihovega internacionalistično motiviranega početja. Poleg močno izražene zahteve po enotnosti med teorijo in prakso, ki se kaže nenazadnje v odklanjanju prilagoditve in odločitvi za emigracijo, je bil za njih, ki jim je grozila usoda dosmrtno emigracije, boj na nadomestnem bojišču važen, često edini način, da vsaj posredno sami oblikujejo svojo eksistenco.

Španski model pa za razvoj partizanskega odpora po vsej Evropi ni bil pomemben samo s svojim učinkom vojaškega in organizacijskega kondicioniranja. Oblikovana s španskimi izkušnjami, je ponesla revolucionarno elita, ki je bila resnično internacionalna, pripravljenost in patos za protifašistični boj širom po Evropi. Transporti prostovoljcev, ki jih je organiziral Džilas, so spravili v Španijo okoli 1500 Jugoslovancev; okoli tistotim je uspelo, da so se po zlomu spet prebili v Jugoslavijo, kjer so se mnogi od njih kasneje v Titovih enotah povzpeli do važnih vojaških in političnih funkcij. Od avstrijskih španskih borcev, ki jih je bilo vsaj 1700, so mnogi našli pot v francoski in belgijski odpor, v italijanske partizanske enote Reggio Emilie ali nazaj v sovjetski azil, od koder se jih je precej spet podalo predvsem na jugoslovansko bojno področje. Zahvaljujoč personalni kontinuiteti, za katero se je znanost do sedaj malo zmenila, je španska državljanska vojna, ki je na ravni osebne izkušnje poglavlje doživljene precejšnje enotnosti internacionalistične teorije in prakse,

posredovala od fašizmov ogroženi Evropi vedenje o internacionalni solidarnosti kot zgodovinski možnosti in stvarni priložnosti v bodočih spopadih.

V.

Medtem ko se je načelo internacionalne solidarnosti v Španiji zaradi močno polariziranega notranjepolitičnega položaja in tendenčno visoke homogenosti interesov interbrigadistov in španske republike pod zgoraj nakazanimi omejitvami moglo na ravni osebne izkušnje relativno celostno uresničiti, je vzpostavitev tujenarodnih oddelkov v Jugoslaviji od vsega začetka stala v konfliktu med priznavanjem k internacionalizmu in nacionalnimi interesi. Titovo partizansko gibanje je nastalo nad velikim številom napetostnih polj, ki se kažejo v socialnih razlikah med mestom in deželo, v verski strukturi, v izredno različnih kulturah, predvsem pa v številnih razlikah med posameznimi narodnostmi in etničnimi manjšinami, ki jih je povrh tega še povečeval spor med stremljenjem po hegemoniji Srbov, ki so vladali centralistično organizirano državo, in željami Hrvatov po avtonomiji. Ta napetostna polja so v svojih številnih prepletanjih in vzajemni pogojenosti zaposlovala jugoslovansko državo do njene propada. Nerešeni narodnostni problem, ki ga je Tito skušal rešiti z zasnovo nove federalistične ureditve, že pripravljene v organizacijski strukturi partizanskega gibanja, je moral postati poleg socialnega vprašanja spornih ozemeljskih zahtev eden odločujočih dejavnikov pri vzpostavitvi tujenarodnih formacij v enotah jugoslovanskih partizanov.

Odredba, ki so jo izdali vrhovni štab in podrejeni štabi o ustanovitvi tujenarodnih partizanskih enot, je bila naslovljena v glavnem na štiri skupine: na okupacijske sile, posebno Italijane, Nemce in Bolgare; nadalje na ujetnike vseh vrst; potem na narodne manjšine v Jugoslaviji in končno na interese iz sosednjih dežel.

Na širši osnovi se je začel proces nastajanja tujenarodnih enot konec 1943 po kapitulaciji Italije. Do tedaj je bilo že več manjših skupin tujih narodnosti v jugoslovanskem partizanskem gibanju, zdaj pa so vzpostavili prve večje in narodnostno enot-

10. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

ne formacije. Do konca decembra 1943 je bilo 19 enot, ki se jim je v letu 1944 pridružilo nadaljnjih 24, v zadnjih mesecih vojne pa še 4 enote. Od okoli 50 tujenarodnih enot najrazličnejše velikosti, ki jih navaja Vujosević za konec vojne, je bilo več kot polovica italijanskih. Strugar za konec vojne navaja štiri bolgarske, en nemški, sedem italijanskih, štiri avstrijske in šest sovjetskih bataljonov, eno italijansko in tri bolgarske brigade ter dve italijanski diviziji. Tuji državljani so imeli pri tem v jugoslovanskih partizanskih enotah vse pravice. Večina so dobili lastno vojaško in politično vodstvo, nosili so nacionalne razpoznavne znake in neredko razpolagali za lastnim tiskom v materinem jeziku.

Posamezni prebegi Italijanov so se začeli že razmeroma zgodaj, vendar je bilo šele septembra 1943 mogoče ustanoviti v okolici Splita prvi italijanski bataljon, predvsem iz nekdanjih pripadnikov italijanske divizije „Bergamo“. Enota, ki je nosila ime „Garibaldi“ in je štela okoli 350 mož, je bila vključena v I. proletarsko brigado in se je uspešno borila med drugim pri Jajcu in Drvarju. Pritok Italijanov, ki je še kar trajal, je bil pozneje zajet v brigade in končno celo v divizije.

Med bolgarskimi zasedbenimi oblastmi, ki so jih prav tako pozvali k prestopu, je bil odmev na poziv nenazadnje zaradi makedonskega spora manjši kot nadejano. Šele decembra 1943 je bilo mogoče ustanoviti prvi bolgarski bataljon „Hristo Botev“ z okoli 60 borci, ki so malo pred tem prebežali. Poleti 1944 se je formirala brigada „Georgi Dimitrov“, ki je prav tako izvirala iz prebegle zasedbene enote v Makedoniji.

(Dalje prihodnjič)

AVSTRIJA 1

PETEK, 25. 5. 9:00 Za predšolske otroke — 9:30 Izobrazba v podjetju — 10:00

Emil Nolde in ekspresionizem — 10:30 Klub seniorjev — 11:00 Prepovedano drevo — 17:00 Za predšolske otroke — 17:25 Deset prašičkov — 17:30 Slike naše zemlje — 17:55 Otrokom za lahko noč — 18:00 The Muppet-Show — 18:25 Pregled sporeda — 18:30 Mi — 19:00 Slike iz Avstrije — 19:30 Čas v sliki, kultura in šport — 20:15 Wencke Myrhe: Mexico Ole — 21:10 Grede — 22:05 Vikend šampiona — 23:20 Poročila.

SOBOTA, 26. 5. 15:35 Jaz in moji zetlje — 17:10 Jolly box — 17:30 Pinocchio — 17:55 Otrokom za lahko noč — 18:00 Panoptikum — 18:25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19:00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19:30 Čas v sliki, kultura in šport — 20:15 Na tekočem traku — 21:55 Šport — 22:20 Gangster Ho — 0:00 Poročila.

NEDELJA, 27. 5. 11:00 Govor in odgovor — 14:00 športna popoldne — Lahka atletika, avtodirke, konjske dirke — 17:30 Čebelica Maja — 17:55 Otrokom za lahko noč — 18:00 Klub seniorjev — 18:30 Paj z nami — 19:00 Slike iz Avstrije — 19:30 Čas v sliki, kultura in šport — 20:15 Ogenj — 21:45 Šport — 22:05 Načni izbor — 22:30 Teologija v pogovoru: Mesto brez Boga? — 23:15 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 5. 9:00 Za predšolske otroke — 9:30 Dežela in ljudje — 10:00 Gost pri Kristini Lavant — 10:00 Prijateljica je bila vedno poleg — 17:00 Za predšolske otroke — 17:25 Pika nagavička — 17:55 Otrokom za lahko noč — 18:00 Družina Robinson — 18:25 Pregled sporeda — 18:30 Mi — 19:00 Slike iz Avstrije — 19:30 Čas v sliki, kultura in šport — 20:00 Ponedeljski šport — 21:00 Petrocilli — 21:45 Poročila.

TOREK, 29. 5. 9:00 Za predšolske otroke — 9:30 Angleščina — 10:00 Snov in prostor — 10:30 Ljubezen, kruh in ljubosumnost — 17:00 Za predšolske otroke — 17:25 Tudi pošaliti se je treba — 17:55 Otrokom za lahko noč — 18:00 Zivalski svet — 18:25 Pregled sporeda — 18:30 Mi — 19:00 Slike iz Avstrije — 19:30 Čas v sliki, kultura in šport — 20:00 Iskanje prominentnega pisatelja — 20:15 Srečolovci — 21:20 Po sledeh „Kavalirja z rožo“ — 22:20 Ljudje v Manhattanu — 23:05 Poročila in šport.

SREDA, 30. 5. 9:00 Tudi pošaliti se je treba — 9:30 Italijansčina — 10:00 Nepoznano sosedstvo — 10:30 Deklica iz župnišča — 17:00 Mala povodna deklica — 17:25 Rdeči avtobus — 17:55 Otrokom za lahko noč — 18:00 Na dražbi prodano zobovje — 18:25 Pregled sporeda — 18:30 Mi

TOREK, 29. 5. 18:00 Italijansčina — 18:30 Poslikana zemlja — 19:30 Jazz-gimnastika — 20:00 Papež iz daljnje dežele — 21:15 Čas v sliki s kulturo — 21:50 Klub 2.

SREDA, 30. 5. 18:00 Francoščina — 18:30 Pregled — 19:00 Izobrazba v podjetju — 19:30 Zgodovina za zgodbo — 20:00 Tema

RADIO — TELEVIZIJA

— 19:00 Slike iz Avstrije — 19:30 Čas v sliki, kultura in šport — 20:10 Nogomet — 22:10 Poročila in šport.

ČETRTEK, 31. 5. 9:00 Za predšolske otroke — 9:30 Izobrazba v podjetju — 10:00 Krščanski običaji — 10:30 Zastor gor — 17:00 Za predšolske otroke — 17:25 Jadranske v vodnem razoru Odiseja — 17:55 Otrokom za lahko noč — 18:00 TV kuhinja — 18:25 Pregled sporeda — 18:30 Mi — 19:00 Slike iz Avstrije — 19:30 Čas v sliki, kultura in šport — 20:00 Service-box — 20:15 Timon iz Aten — 22:05 Poročila in šport.

AVSTRIJA 2

PETEK, 25. 5. 8:00 Orientacija — 18:30 Portret — 19:30 Trailer — 20:15 Poslikana zemlja — 21:10 Kronika Adamsov — 22:10 Čas v sliki s kulturo in karikaturami tedna — 22:45 Petkova mednarodna predstava.

SOBOTA, 26. 5. 17:00 Klub regional — 17:55 Pregled sporeda — 18:00 Snidenje na Bullerbū-ju — 19:15 Mednarodno — 19:35 The Munsters — 20:15 Predno se začne igra — 20:30 Služabnik dveh gospodov — 22:20 Jazz v soboto.

NEDELJA, 27. 5. 15:05 Moja ločena žena Mary — 17:00 Dežela in ljudje — 17:30 Pregled — 18:00 People Will Talk — 19:40 Gospod Rossi išče srečo — 20:00 Knjižni bazar — 20:15 Odkritelji — 21:15 Glasbeni magazin — 22:05 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 28. 5. 18:00 Angleščina — 18:25 Pregled sporeda — 18:30 Potop „Colossusa“ — 19:30 Orientacija — 20:00 Ljudje v Manhattanu — 20:45 Vstop prost — 21:45 Čas v sliki — 22:15 O lowe my Wife.

na koncu stopnišča — 22:00 Čas v sliki s kulturo — 22:35 Čas v sliki.

ČETRTEK, 31. 5. 18:00 Ruščina — 18:25 Pregled sporeda — 18:30 Brez nagobčnika — 19:30 Jazz-gimnastika — 20:00 Nekdaj — 21:15 O filmu — 22:00 Čas v sliki s kulturo — 22:35 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 25. 5. 16:25 Poročila — 16:30 Praznični šolski spored — 17:25 Deček Skok — 17:40 Otroci kamnov — 18:05 Slovenski rock — 18:35 Obzornik — 18:45 Človekovo telo — 19:20 Cikcak — 19:30 Dnevnik — 19:55 Prireditev ob Dnevu mladosti — 21:00 Mladina poje — 21:55 Dnevnik — 22:10 625 — 22:30 Frank Ross spet na svobodi.

SOBOTA, 26. 5. 8:00 Poročila — 8:05 Guccio in Cezar — 8:15 Vrtec na obisku — 8:30 Z besedo in sliko — 8:45 Čarobno sedlo — 9:15 Mali svet — 9:45 Družbena samozadržita — 10:10 Dokumentarna oddaja — J. Janicki: Pota Poljske — 625 — 15:50 Poročila — 15:55 Nagomet Radnički : Dinamo — 17:55 Trilogija o davnih časih — 19:05 Naš kraj — 19:20 Cikcak — 19:30 Dnevnik — 20:00 Offenbachove norčije — 21:00 Zehntnik — 21:35 Dnevnik — 21:50 Bonny in Clyde.

NEDELJA, 27. 5. 8:55 Poročila — 9:00 Za nedeljsko dobro jutro — 9:35 Dickens iz Londona — 10:25 Sezamova ulica — 11:25 Mozaik — 11:30 Kmetijska oddaja — 12:30 Poročila — 19:20 Cikcak — 19:30 Dnevnik — 20:00 Tale — TV nadaljevanka — 20:55 Tujci v svoji domovini — 21:40 Dnevnik — 21:50 Zabavno glasbena oddaja — 22:05 Športni pregled.

PONEDELJEK, 28. 5. — 17:10 Poročila —

17:15 Glasbena pravljica: Kvartet — 17:25 Katastrofe — dokumentarni film — 18:05 Sodišče združenega dela — 18:20 Promet — 18:35 Obzornik — 18:45 Mladi za mlade — 19:20 Cikcak — 19:30 Dnevnik — 20:00 Hiša iz dežja — TV drama — 21:00 Kulturne diagonale — 22:00 Dnevnik — 22:15 Mozaik kratkega filma.

TOREK, 29. 5. 17:25 Poročila — 17:30 Pevski tabor šentvid — 18:00 Mali svet — 18:35 Obzornik — 18:45 Po sledeh napredka — 19:20 Cikcak — 19:30 Dnevnik — 20:00 Mednarodna obzorja — 21:05 A. Haley: Korenine — 21:45 Evropski operni pevci — 22:05 Dnevnik.

SREDA, 30. 5. 17:35 Poročila — 17:40 Z besedo in sliko — 17:55 Od slike do slike — 18:20 Ne prezrite — 18:35 Obzornik — 18:45 Narodna glasba — 19:20 Cikcak — 19:30 Dnevnik — 20:10 München: Nogomet Nottingham Forest : Malmoe — 22:05 Športni pregled — 22:25 Dnevnik.

ČETRTEK, 31. 5. 16:50 Poročila — 16:55 Guccio in Cezar — 17:05 Apokalipsa živali — 17:55 Televizija brez trebuha — 18:35 Obzornik — 18:45 Čarobno sedlo — 19:20 Cikcak — 19:30 Dnevnik — 20:00 Oči kritike — 20:45 A. Hačaturjan: Spartak — 22:15 Dnevnik — 22:35 Sevanje — dokumentarna oddaja.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 25. 5. 9:15 „Ubežni kralj“ (9. šolska radijska oddaja za šolarje od 4. do 8. šol. stopnje) — 14:10 Dnevnik — Zabavna glasba — Spominjamo se.

SOBOTA, 26. 5. 9:45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 27. 5. 7:05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 28. 5. 14:10 Celovski radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo (M. Kumer-Crčec): Plemič z Brda pri Kranju je postal kmet).

TOREK, 29. 5. 9:30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14:10 Celovski radijski dnevnik — Šport — „Otroci, poslušajte!“

SREDA, 30. 5. 14:10 Celovski radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 31. 5. 14:10 Celovski radijski dnevnik — Glasbeni mojstri.

Odprt je novi dom...

(Nadaljevanje s 1. strani)

roškem dva naroda, pa je naglasil, da je za sožitje potrebno medsebojno razumevanje in sporazumevanje. Zrelski župan dipl. inž. Ernst Dobernigg je izrazil veselje nad dograditvijo ra-

diškega kulturnega doma, o katerem je menil, da je tako lep, da je samo škoda, da ga ni mogoče prenašati iz kraja v kraj, kjer povsod bi bil potreben. Svoje želje za bodoče uspešno delo pa je povedal z mislijo: Gojimo v ljubezni tisto, kar nas zbljuje in s dvaja. Pa tudi predstavniki občinskih in kulturnih forumov iz Maribora, Radovljice, Kamnika, Kroke in prosvetnega društva „Valentin Vodnik“ iz Doline pri Trstu so Radišanom čestitali in jim izročili lepa darila v obliki umetniških slik in knjižnih zbirk. Izrazili so željo po nadaljnjem sodelovanju ter zagotovili, da bodo tudi v bodoče podpirali kulturno delo koroških Slovencev. Krog pozdravov in čestitk je zaključil predsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek, ki je Radišanom čestital v imenu naše osrednje kulturne organizacije. Naglasil je, da je izgraditev kulturnega doma dokaz in pričča naše kulturnosti; pomemben pa je tudi na polti iskanja skupne govornice s sosedom, da bo povsod prisotna kultura, ki izraža plemenitost človekovega duha.

Višek svečanosti pa je bil brez dvoma v trenutku, ko sta ob zvokih slavoslovnih fanfare predsednik domače Posojilnice Janko Woschitz in predsednik SPD „Radiše“ Šimen Wrulich prerezala trak in s tem simbolično odprla novi dom. Ta dom pa je v tem trenutku tudi že služil svojemu namenu s prvo prreditvijo — z razstavo fotografij o zgodovini 75-letnega prosvetnega delovanja na Radišah in o poteku gradnje novega doma, ter razstavo knjig, ki sta jo pripravili centralna študijska knjižnica in knjigarna „Naša knjiga“ v Celovcu. S tem je bil simbolično narejen tudi korak iz preteklosti v bodočnost, ki naj bi — to je bila želja vseh udeležencev — v novih, sodobno preudarkom ono, kar nas lahko razurejenih prostorih omogočala radiškim prosvetašem še bolj razgibano in bogato delo. Željo v tej smeri izraža tudi brošura, ki jo je za svoj veliki praznik izdalo radiško prosvetno društvo. Veselje nad doseženim uspehom pa so Radišani in njihovi številni prijatelji od blizu in daleč izrazili tudi v godbi in plesu ter ognjemetu, ki je v večerni uri daleč naokoli naznanil pomembni dogodek na Radišah.

V tem ponosnem veselju Radišanov niso mogli motiti neznanči, ki so v noči pred otvoritvijo doma grozili z atentatom. Prav tako pa jih tudi niso motili tisti, ki se prej niso dosti zanimali, če in kako bo dom zgrajen, marveč so svoj piskrček pristavili šele ob njegovi otvoritvi (sic! = latinski izraz, ki pomeni tako ali dobesedno tako) — kakor tudi sicer radi govorijo o enosti in skupnem delu, pa vendar hojijo svoja pota.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na

8. srečanje zamejskih slovenskih društev z obmejnimi društvi iz Slovenije

v nedeljo 10. junija 1979 s pričetkom ob 13. uri pri PODNARIJU v slikoviti dolini Poden v Karavankah.

V okviru sporeda sodelujejo:

mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta, godba na pihala, folklorna skupina, tamburaški zbor, Obirski ženski oktet, recitatorji itd.

Za veselo razpoloženje bo skrbela znana jeseniška godba na pihala. Poleg kulturnega sporeda bo tudi izlet v romantično Mlačko (Märchenwiese) v osrčju narodnega parka Poden-Vrtača in planinska zabava.

Prisrčno vabljeni!

Dan narodne noše v Kamniku Med številnimi prireditvami ob 750. obletnici mesta Kamnika, prireja po dveh letih premora turistično društvo Kamnik dne 8. septembra letošnje spet tradicionalni

DAN NARODNE NOŠE

Vabimo skupine narodnih noš in posameznike, ter folklorne skupine, da prijavijo svojo udeležbo z navedbo pogojev na naslov: Turistično društvo Kamnik, 61240 Kamnik do 30. maja 1979.

14. junija 1979:

otvoritev nove Posojilnice v Pliberku

Sejemsko sodelovanje med Celovcem in Ljubljano

Prejšnji teden je bil na obisku v Celovcu generalni direktor ljubljanskega sejma inž. Florijan Regovec, ki je z direktorjem celovškega sejma dr. Kleindienstom razgovarjal o možnostih nadaljnjega poglobljanja medsebojnega sodelovanja. S tem naj bi stiki med Celovcem in Ljubljano oz. Koroško in Slovenijo, ki so se doslej odvijali predvsem na ravneh političnih forumov in gospodarskih zbornic, dobili obogatitev tudi še na področju sejemskega dogajanja.

Konkretne pobude so šle predvsem v smeri sodelovanja na področju propagande za sejemske prireditve v obeh mestih in deželah. Tozadavne predloge bodo zdaj proučili, pri čemer bo treba stremeti za tem, da bodo načrti posamezne dežele prilagojeni specifičnim pogojem druge deže-

sejem, ki bo v Celovcu v času od 11. do 19. avgusta in ki nagovarja širok krog interesentov tudi v Sloveniji. Prav tako je inž. Regovec pokazal zanimanje tudi za tujskoprometne ustanove v Celovcu, ki predstavljajo pomemben del infrastrukture sejemskega mesta.

Svoj obisk v Celovcu je direktor ljubljanskega sejma zaključil z ogledom Minimundusa in rekreacijskega centra ob Vrbskem jezeru.

Mont Everest premagan po novi smeri

Jugoslovanskim alpinistom se je prejšnji teden posrečil največji podvig v zgodovini jugoslovanskega alpinizma — premagali so najvišji vrh sveta Mont Everest (8845 m) po zahodnem, do tedaj še „deviškem“ grebenu, ki je sedaj jugoslovanski. Prva sta prejšnjo nedeljo, 13. maja dosegla vrh Andrej Štremfelj in Nejc Zaplotnik, oba iz Kranja; v sredo 16. maja pa Stane Belak, Stipe Božič in vodja nepalskih šerp Ang Pu. Na povratku z vrha je slednji omahnil v globino. Ang Pu je drugi človek v zgodovini ki je drugič osvojil najvišji vrh sveta in je tako 50. žrtev „svetega vrha“ alpinistov.

Zaradi tragične nesreče je vodstvo jugoslovanske odprave ustavilo nadaljnje poskuse na vrh in se odločilo za sestop.

NOGOMET

v soboto 26. maja 1979

SAK I : Frantschach I ob 17.00 uri
SAK „pod 21“ : Frantschach „pod 21“ ob 15.15 uri

Prisrčno vabljeni!

Centralne kurjave, vodovodne instalacije. Izredno ugodne cene. Informacije vsakčas pod telefonsko številko (0 42 22) 72 01 94. Proračun (Kostenvoranschlag) neobvezno.

Za podjetje
G R I E B L E R
Celovec, St. Veiter Straße 21

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ vabi na

KONCERT „Pesmi narodov“

na binkoštno nedeljo 3. junija 1979 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu. Poje mešani zbor iz Šentjakoba v Rožu pod vodstvom dirigenta Lajka Milisavljeviča. Prostovoljni prispevki gredo v sklad žrtvam potresa v Črni gori.

Prisrčno vabljeni!

Farna mladina v Št. Lipšu vabi na ljudsko igro v 5 dejavnih

„GOSPOD MORA BITI“

v nedeljo 27. maja 1979 ob 9. uri (po maši) v farni dvorani v Št. Lipšu.

Prisrčno vabljeni!

Kuratorij za glasbeno šolo razpisuje mesto učitelja glasbe, ki je pripravljen organizacijsko in strokovno voditi glasbeno šolo na Koroškem. Prošnje, katerim je treba priložiti življenjepis in spričevala, pošljite interesenti do 15. junija 1979 na naslov: Kuratorij za glasbeno šolo, 9020 Celovec, Spitalgasse 12

Kuratorij za glasbeno šolo išče tudi učitelje za sledeče instrumente: klavir, kitara, harmonika, trobila, pihala, godala. Kvalificirani glasbeni učitelji, ki so pripravljeni prevzeti nekaj tedenskih ur, naj pošljejo prošnje s priloženimi spričevali prav tako na naslov: Kuratorij za glasbeno šolo, Spitalgasse 12, 9020 Celovec.

Nogometna tekma SAK : Klopinj. Samo nekaj centimetrov je manjkalo, pa bi bil gol

Slovensko prosvetno društvo Borovlje obvešča, da bo za 10. junij napovedani izlet, preložen na poznejši čas.

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku vabi na uprizoritev komedije

SOJEGLAVČEK

v soboto 26. maja 1979 ob 19.30 uri pri Lausseggerju pd. pri Foltu v Slovenjem Plajberku. Gostuje SPD „Bilka“ iz Bilčovsa.

Prisrčno vabljeni!

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Šentjakob v Rožu vabi na predvajanje filma

KENNEN SIE KAPPLER!

v ponedeljek 28. maja 1979 ob 20. uri v društveni sobi nad posojilnico. Film prikazuje oživljanje neonacizma v Zvezni republiki Nemčiji.

Prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9027 Klagenfurt - Celovec, Gosometergasse 10, tel. 32 5 50 - Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

SPECTRUM 1979, Lutke mladje Koroške dijaške zveze in Slovenska prosvetna zveza vabijo na lutkovno predstavo lutkovnega gledališča „Jože Pengov“ iz Ljubljane

Petelin se sestavi

v soboto 26. maja 1979 ob 14. uri pri Pušniku v Ločah
v nedeljo 27. maja 1979 ob 11.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli
v ponedeljek 28. maja 1979 ob 10.30 uri v ljudski šoli v Šentjakobu
v torek 29. maja 1979 ob 10.45 uri v ljudski šoli v Globasnici
v sredo 30. maja 1979 ob 11.30 uri v slovenski gimnaziji v Celovcu
v sredo 30. maja 1979 ob 15. uri v otroškem vrtcu v Sentprimozu
v četrtek 31. maja 1979 ob 10. uri v Delavski zbornici v Beljaku
v četrtek 31. maja 1979 ob 14.30 uri v otroškem vrtcu v Šentjakobu v R.

V okviru mednarodnega gledališkega tedna SPECTRUM bo sodeloval ODER MLADJE Koroške dijaške zveze z mladinsko spevoigro (nagrajeno na beograjskem amaterskem festivalu) Svetlane Makarovič

HIŠA TETE BARBARE

v četrtek 31. maja 1979 ob 19. uri v Delavski zbornici v Beljaku.

Prisrčno vabljeni!

Darujte za Rdeči križ

le, da bi tako dosegli čim konkretnije uspehe.

Direktor dr. Kleindienst je svojega gosta podrobno seznanil s sejmskim dogajanjem v Celovcu, pri čemer je direktor ljubljanskega sejma kazal posebno zanimanje za letošnji lesni

Slovenski znanstveni inštitut in Klub slovenskih študentov na Dunaju vabita na dvodnevno predavanje o vprašanjih študija medicine v Avstriji in Sloveniji ter zdravstveni oskrbi na Koroškem

v petek 25. in soboto 26. maja 1979 pri Miklavžu v Bilčovsu

S P O R E D

PETEK, 25. MAJA 1979

ob 18.00 uri Strokovna skupina medicincev Kluba slovenskih študentov na Dunaju: IZGLEDI ZA ZAPOSILITEV MLADIH ZDRAVNIKOV NA KOROŠKEM — misli in predlogi

ob 18.45 uri Strokovna skupina medicincev Kluba slovenskih študentov na Dunaju: ŠTUDIJ MEDICINE NA DUNAJU — problemi in reforma

SOBOTA, 26. MAJA 1979

ob 9.00 uri Hadmar SACHER, predsednik zdravniške zbornice za Koroško: PROBLEMI ZDRAVSTVENE POLITIKE ZDRAVNIŠKEGA POKLICA NA KOROŠKEM

ob 10.30 uri Rudolf GALLOB, deželni svetnik: CILJI, PROBLEMI IN MOŽNE REŠITVE ZDRAVNIŠKE POLITIKE NA KOROŠKEM

ob 14.00 uri M. AČKO, R. ACCETTO: DODIPLOMSKI ŠTUDIJ NA MEDICINSKI FAKULTETI V LJUBLJANI

ob 15.15 uri S. JERETIN, J. ČETINA: PODIPLOMSKI ŠTUDIJ V SLOVENIJI